

Kommittédirektiv

Genomförande av WHO:s ramkonvention om tobakskontroll m.m.

**Dir. nr
2003:168**

Beslut vid regeringssammanträde den 18 december 2003.

Sammanfattning av uppdraget

En särskild utredare tillkallas med uppdrag att lämna förslag till nationellt genomförande av Världshälsoorganisationens (WHO:s) ramkonvention om tobakskontroll, av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/33/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om reklam för och sponsring till förmån för tobaksvaror, (EUT L 152, 20.6.2003, s. 16, Celex nr 32003L0033) och av rådets rekommendation 2003/54/EG om förebyggande av rökning och om initiativ för en effektivare tobakskontroll (EGT L 22, 25.1.2003, s. 31, Celex nr 32003H0054). I uppdraget ingår också att närmare överväga de förslag som har lämnats av Konsumentverket i rapporten Stopp för utomhusreklam för tobak – Rapportering av ett regeringsuppdrag (Konsumentverket PM 2003:02).

Bakgrund

Rökning är i dag den största enskilda orsaken till för tidiga dödsfall, det gäller såväl i Sverige som i den övriga industrialiserade delen av världen. Världshälsoorganisationen (WHO) beräknar att rökning är orsak till mer än 3,5 miljoner för tidiga dödsfall per år globalt, varav ungefär 2 miljoner i den industrialiserade delen av världen. År 2010 beräknas antalet för tidiga dödsfall att ha ökat till 10 miljoner dödsfall per år, varav 7 miljoner i tredje världen. Den tobaksrelaterade dödligheten och sjukligheten i absoluta tal förväntas bestå i västvärlden, och då vara särskilt framträdande hos kvinnor, personer med kort utbildning och låg utbildning. I Sverige

beräknas för närvarande omkring 6 500 personer avlida årligen i förtid till följd av sitt tobaksbruk.

Statliga insatser för minskat tobaksbruk

Att minska tobakens skadeverkningar är en prioriterad folkhälsofråga och regeringen arbetar aktivt med åtgärder som syftar till att minska bruket av tobak. Det svenska arbetet mot tobak kan sägas ha tagit sin början år 1963, då staten för första gången anslag särskilda medel för information om tobakens skadeverkningar. Under 1990-talet etablerades en allsidig tobakspolitik bl.a. genom införandet år 1993 av tobakslagen (1993:581). Lagen har därefter skärpts vid flera tillfällen.

I den av riksdagen antagna propositionen Mål för folkhälsan (prop.2002/03:35, bet. 2002/03:SoU7, rskr. 2002/03:145) pekar regeringen på vikten av att arbeta mot ojämlikhet i hälsa som bottnar i till exempel kön och klasstillhörighet. I propositionen fastslogs ett nationellt mål för folkhälsan med följande lydelse: Målet för folkhälsoarbetet är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Vidare identifierar regeringen elva målområden för det samlade folkhälsoarbetet. Ett av dessa målområden rör tobaksbruk specifikt, nämligen målområde 11, Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande. Följande etappmål angavs under angivna målområde för samhällets insatser inom tobaksområdet:

- en tobaksfri livsstart från år 2014,
- en halvering till år 2014 av antalet ungdomar under 18 år som börjar röka eller snusa,
- en halvering till år 2014 av andelen rökare bland de grupper som röker mest, och
- att ingen ofrivilligt skall utsättas för rök i sin omgivning.

Internationellt samarbete

Inom WHO har en global ramkonvention för tobakskontroll utarbetats, vilken antagits av Världshälsoförsamlingen den 28 maj 2003. Ramkonventionen, som undertecknades av Sverige samt

48 andra länder den 16 juni 2003, spänner över ett mycket brett fält av åtgärder för att motverka tobakens skadeverkningar. Såväl åtgärder för att begränsa marknadsföringen och den illegala hanteringen av tobaksvaror som åtgärder mot tobakens skadeverkningar till följd av passiv rökning omfattas av konventionen.

Europaparlamentet och rådet antog den 26 maj 2003 direktiv 2003/33/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om reklam för och sponsring till förmån för tobaksvaror, Celex nr 32003L0033. Nämnda EG-direktiv, som skall vara genomfört i medlemsstaterna senast den 31 juli 2005, innehåller förbud mot reklam för tobak i tryckta medier, i radio och genom informationssamhällets tjänster. EG-direktivet innehåller också förbud mot tobaksrelaterad sponsring som är av gränsöverskridande karaktär, samt mot gratisutdelning av tobaksvaror i samband med sådan sponsring.

Europeiska unionens råd utfärdade den 2 december 2002 sin rekommendation om förebyggande av rökning och om initiativ för en effektivare tobakskontroll (2003/54/EG), Celex nr 3200H0054. Rådsrekommendationen behandlar dels åtgärder för att förhindra tobaksförsäljning till barn och ungdomar, dels vissa begränsningar för att i överensstämmelse med nationella konstitutioner och konstitutionella principer förbjuda vissa former av reklam och annan marknadsföring för tobaksvaror. Rådsrekommendationen behandlar också bl.a. tillverkares och importörers redovisning av utgifter för reklam och annan marknadsföring. Slutligen behandlar rådsrekommendation bl.a. vissa frågor om passiv rökning, om övergripande hälsoinformation och vissa pris- och skatteåtgärder.

Marknadsföring av tobaksvaror på säljställen

Marknadsföring av tobaksvaror på och vid säljställen för tobaksvaror är den i dag i princip enda tillåtna formen av reklam för tobaksvaror. Sådan reklam måste dock utformas med iakttagande av tobakslagens krav på särskild måttfullhet. Konsumentverket har i samverkan med Statens folkhälsoinstitut haft regeringens uppdrag att utreda möjligheterna att ytterligare begränsa marknadsföringen av tobaksvaror på och invid säljställen. I rapporten stopp för utomhusreklam för tobak – Rapportering av ett regeringsuppdrag (Konsumentverket PM 2003:02) föreslår Konsumentverket att det

införs förbud i tobakslagen mot alla former av utomhusreklam för tobaksvaror.

Uppdraget

Det finns behov av ett samlat nationellt genomförande av de åtgärder som omfattas av de dokument och rättsakter som tagits fram inom WHO och EU för tobakskontroll. En särskild utredare tillkallas därför med uppgift att lämna förslag till det nationella genomförandet av WHO:s ramkonvention om tobakskontroll.

Utredaren ges även i uppdrag att lämna förslag till det nationella genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om reklam för och sponsring till förmån för tobaksvaror. Därutöver överlämnas till utredningen rådets rekommendation av den 2 december 2002 om förebyggande av rökning och om initiativ för en effektivare tobakskontroll. I uppdraget ingår också att närmare överväga de förslag som har lämnats av Konsumentverket i rapporten Stopp för utomhusreklam för tobak – Rapportering av ett regeringsuppdrag (Konsumentverket PM 2003:02).

Utredaren skall i sitt arbete utgå från det högsta möjliga skyddet för människors hälsa inom ramen för EG-rätten och särskilt beakta skyddet för barn och unga. Vid genomförandet av uppdraget bör utredaren samråda med berörda myndigheter och andra intressenter. Utredaren skall redovisa förslagets konsekvenser för företag.

Redovisning av uppdraget

Utredaren skall redovisa sitt uppdrag till regeringen senast den 1 juli 2004.

(Socialdepartementet)

Världshälsoorganisationens ramkonvention om tobakskontroll

*Översättning av den engelska originalversionen: WHO Framework
Convention on Tobacco Control done at Geneva 21.5. 2003*

Världshälsoorganisationens ramkonvention om tobakskontroll

Ingress

Parterna i denna konvention

som är fast beslutna att prioritera sin rätt att skydda folkhälsan,

som erkänner att den epidemiska spridningen av tobaksbruk är ett globalt problem med allvarliga konsekvenser för folkhälsan vilket påkallar vidaste möjliga internationella samarbete och alla länders deltagande i effektiva, lämpliga och allsidiga internationella motåtgärder,

som ger uttryck för det internationella samfundets oro över de förödande konsekvenser som tobaksbruk och exponering för tobaksrök har för hälsan, samhället, ekonomin och miljön i hela världen,

som är allvarligt bekymrade över den globala ökningen av konsumtionen och tillverkningen av cigaretter och andra tobaksvaror, särskilt i utvecklingsländerna, liksom över den börda detta lägger på familjerna, de fattiga och de nationella hälso- och sjukvårdssystemen,

som erkänner att vetenskaplig bevisning otvetydigt har slagit fast att tobaksbruk och exponering för tobaksrök orsakar död, sjukdomar och funktionshinder, och att det finns en tidsfördröjning mellan exponering för rökning och annan användning av tobaksvaror och inträdandet av tobaksrelaterade sjukdomar,

som också erkänner att cigaretter och vissa andra varor som innehåller tobak är i hög grad utarbetade för att skapa och upprätthålla ett beroende, och att många av de ämnen de innehåller, liksom röken från dem, är farmakologiskt aktiva, giftiga, mutagena

och cancerframkallande, och att tobaksberoende klassificeras separat som en störning i större internationella sjukdomsklassificeringar,

som bekräftar att det finns klara vetenskapliga bevis för att prenatal exponering för tobaksrök orsakar försämrad hälsa och utveckling hos barn,

som är djupt bekymrade över att rökning och andra former av tobaksbruk ökar bland barn och ungdomar i hela världen och i synnerhet att allt yngre barn börjar röka,

som är oroade över att rökning och andra former av tobaksbruk ökar bland kvinnor och flickor i hela världen och beaktar behovet av att kvinnor deltar fullt ut på alla nivåer i det politiska beslutsfattandet och genomförandet, liksom behovet av könsspecifika strategier för tobakskontroll,

som är djupt bekymrade över den höga förekomsten av rökning och andra former av tobaksbruk bland ursprungsbefolkningar,

som är allvarligt bekymrade över effekterna av alla former av reklam, marknadsföring och sponsring som syftar till att främja användandet av tobaksvaror,

som erkänner att det krävs samordnad aktion för att eliminera alla former av olaglig handel med cigaretter och andra tobaksvaror, inbegripet smuggling, olaglig framställning och förfalskning,

som bekräftar att tobakskontroll på alla nivåer och i synnerhet i utvecklingsländer och i länder med övergångsekonomier kräver tillräckliga finansiella och tekniska resurser som står i proportion till de nuvarande och förutsebara behoven av åtgärder för tobakskontroll,

som erkänner behovet av att utveckla ändamålsenliga mekanismer för att möta de långsiktiga sociala och ekonomiska följderna av framgångsrika strategier för minskning av efterfrågan på tobak,

som är medvetna om de sociala och ekonomiska svårigheter som program för tobakskontroll kan ge upphov till på medellång och lång sikt i vissa utvecklingsländer och länder med övergångsekonomier, och erkänner att dessa behöver tekniskt och finansiellt stöd inom ramen för de nationella strategier för en hållbar utveckling som de utarbetat,

som är medvetna om det värdefulla arbete som bedrivs i många stater i fråga om tobakskontroll och lovordar Världshälsoorganisationens ledande roll liksom de insatser som görs av andra

organisationer och organ inom Förenta nationernas system och andra internationella och regionala mellanstatliga organisationer med att utveckla åtgärder för tobakskontroll,

som understryker de särskilda insatser som görs av enskilda organisationer och andra delar av det civila samhället utan anknytning till tobaksindustrin, däribland yrkesorganisationer för hälsovårdspersonal, kvinnoorganisationer, ungdomsorganisationer, miljö- och konsumentföreningar, akademiska institutioner och hälsovårdsinstitutioner, för tobakskontrollåtgärder nationellt och internationellt, liksom den centrala betydelsen av att dessa grupper deltar i nationella och internationella insatser för tobakskontroll,

som erkänner behovet av att vara vaksam på varje åtgärd från tobaksindustrins sida för att undergräva eller förvanska insatser för tobakskontroll och behovet av att hålla sig informerad om sådana aktiviteter hos tobaksindustrin som kan få negativa återverkningar för insatser för tobakskontroll,

som erinrar om artikel 12 i internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, antagen av Förenta nationernas generalförsamling den 16 december 1966, vilken slår fast alla människors rätt att åtnjuta bästa uppnåeliga hälsa, såväl fysiskt som psykiskt,

som vidare erinrar om inledningen i Världshälsoorganisationens stadga, i vilken förklaras att åtnjutande av bästa uppnåeliga hälsa är en grundläggande rättighet för varje människa, oavsett ras, religion, politisk uppfattning, ekonomiska eller sociala förhållanden,

som är fast beslutna att främja åtgärder för tobakskontroll som grundas på aktuella och relevanta vetenskapliga, tekniska och ekonomiska överväganden,

som erinrar om att i konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor, antagen av Förenta nationernas generalförsamling den 18 december 1979, föreskrivs att parterna i den konventionen skall vidta alla lämpliga åtgärder för att avskaffa diskriminering av kvinnor på hälsovårdsområdet,

som vidare erinrar om att konventionen om barnets rättigheter, antagen av Förenta nationernas generalförsamling den 20 november 1989, föreskriver att konventionsstaterna skall erkänna barnets rätt att åtnjuta bästa uppnåeliga hälsa,

har kommit överens om följande.

DEL I: INLEDNING

*Artikel 1**Definitioner*

I denna konvention avses med

a) *olaglig handel*: varje handlande eller beteende som är förbjudet i lag och som avser framställning, frakt, mottagande, innehav, distribution, försäljning eller inköp, inbegripet varje handlande eller beteende som är avsett att underlätta sådana aktiviteter.

b) *regional organisation för ekonomisk integration*: en organisation som består av flera självständiga stater och till vilken dessa medlemsstater har överfört behörighet i ett antal frågor, inbegripet behörigheten att fatta bindande beslut för sina medlemsstater i dessa frågor¹.

c) *tobaksreklam och marknadsföring*: varje form av kommersiellt meddelande, rekommendation eller åtgärd med syfte, effekt eller sannolik effekt att främja en tobaksvara eller tobaksbruk, vare sig direkt eller indirekt.

d) *tobakskontroll*: en rad strategier för att minska tillgången till, efterfrågan på och skadeverkningarna av tobak och som syftar till att förbättra hälsan i en befolkning genom att eliminera eller minska dess konsumtion av tobaksvaror och exponering för tobaksrök.

e) *tobaksindustri*: tillverkare, partihandlare och importörer av tobaksvaror.

f) *tobaksvaror*: produkter som helt eller delvis är framställda med tobaksblad som råvara och som är avsedda att rökas, sugas på, tuggas eller snusas.

c) *sponsring*: varje form av bidrag till ett evenemang, en aktivitet eller en person med syfte, effekt eller sannolik effekt att främja en tobaksvara eller tobaksbruk, vare sig direkt eller indirekt.

¹ I förekommande fall hänvisar i denna konvention uttrycket "nationell" även till regionala organisationer för ekonomisk integration.

Artikel 2

Förhållande mellan denna konvention och andra avtal och rättsliga instrument

1. För att bättre skydda människors hälsa uppmuntras parterna att genomföra åtgärder utöver dem som krävs i denna konvention och dess protokoll, och ingenting i dessa instrument skall hindra någon part från att införa strängare restriktioner om de är förenliga med instrumentens regler och följer internationell rätt.
2. Bestämmelserna i denna konvention och dess protokoll skall inte på något sätt inskränka parternas rätt att ingå bilaterala eller multilaterala överenskommelser, inbegripet regionala eller subregionala överenskommelser, i frågor som har betydelse för eller kompletterar konventionen och dess protokoll, under förutsättning att sådana överenskommelser är förenliga med deras skyldigheter enligt konventionen och dess protokoll. De berörda parterna skall genom sekretariatet meddela sådana överenskommelser till partskonferensen.

DEL II: MÅL, VÄGLEDANDE PRINCIPER OCH ALLMÄNNA SKYLDIGHETER

Artikel 3

Mål

Målet för denna konvention och dess protokoll är att skydda nuvarande och framtida generationer från de förödande hälso-
mässiga, sociala, miljömässiga och ekonomiska konsekvenserna av tobaksbruk och exponering för tobaksrök, genom att tillhandahålla en ram för parternas genomförande av tobakskontrollåtgärder på nationell, regional och internationell nivå i syfte att fortlöpande och kraftigt minska tobaksbruket och exponeringen för tobaksrök.

Artikel 4

Vägledande principer

För att nå målet med denna konvention och dess protokoll och för att genomföra deras bestämmelser skall parterna bland annat låta sig vägledas av följande principer:

1. Varje person bör vara informerad om hälsokonsekvenserna, den vanebildande karaktären och det dödliga hot som är förenat med tobaksbruk och exponering för tobaksrök, och effektiva lagstiftnings-, exekutiva, administrativa och andra åtgärder bör övervägas på lämplig statlig nivå för att skydda alla människor mot exponering för tobaksrök.
2. Det krävs ett starkt politiskt engagemang för att på nationell, regional och internationell nivå utveckla och stödja allsidiga multisektoriella åtgärder och samordnade aktioner med beaktande av
 - a) behovet av att vidta åtgärder för att skydda alla människor mot exponering för tobaksrök,
 - b) behovet av att vidta åtgärder för att förhindra att människor börjar röka, för att främja och stödja tobaksavvänjning och för att minska konsumtionen av tobaksvaror i alla former,
 - c) behovet av att vidta åtgärder för att främja att enskilda individer och grupper i ursprungsbefolkningar deltar i utvecklingen, genomförandet och utvärderingen av program för tobakskontroll som är socialt och kulturellt anpassade till deras behov och synsätt, samt
 - d) behovet av att vidta åtgärder för att möta de könsspecifika riskerna vid utarbetandet av strategier för tobakskontroll.
3. Internationellt samarbete, i synnerhet överföring av teknik, kunskaper och finansiellt stöd och tillhandahållande av därmed sammanhörande expertis för att inrätta och genomföra effektiva program för tobakskontroll med beaktande av lokal kultur lika väl som sociala, ekonomiska, politiska och rättsliga faktorer, är en viktig del av konventionen.
4. Allsidiga multisektoriella åtgärder och aktioner för att minska konsumtionen av tobaksvaror i alla former på nationell, regional och internationell nivå är oundgängliga för att, i överensstämmelse med folkhälsoprinciper, förebygga uppkomsten av

sjukdomar, funktionshinder och för tidiga dödsfall orsakade av tobaksbruk och exponering för tobaksrök.

5. Ansvarsfrågor, såsom de bestäms av varje part inom ramen för dess behörighet, är en viktig del av en fullständig tobakskontroll.

6. Vikten av tekniskt och finansiellt stöd för att underlätta den ekonomiska övergången för tobaksodlare och tobaksarbetare, vilkas försörjning allvarligt påverkas av programmen för tobakskontroll i parter i konventionen som är utvecklingsländer eller länder med övergångsekonomier, bör erkännas och mötas i samband med de nationellt utvecklade strategierna för hållbar utveckling.

7. Det civila samhällets deltagande är oundgängligt för att uppnå målet för denna konvention och dess protokoll.

Artikel 5

Allmänna skyldigheter

1. Varje part skall utveckla, genomföra, regelbundet uppdatera och se över fullständiga multisektoriella nationella strategier, planer och program för tobakskontroll i enlighet med denna konvention och de protokoll som parten är ansluten till.

2. För detta ändamål skall varje part i enlighet med sin förmåga

- a) inrätta eller förstärka och finansiera en nationell samordnande mekanism eller samlingspunkter för tobakskontroll, och
- b) besluta om och genomföra effektiva lagstiftnings-, exekutiva, administrativa och/eller andra åtgärder och i förekommande fall samarbeta med andra parter för att utveckla lämpliga politiska program för att förebygga och minska tobaksbruk, nikotinberoende och exponering för tobaksrök.

3. När parterna fastställer och genomför sin folkhälsopolitik i fråga om tobakskontroll skall de, i enlighet med nationell lagstiftning, agera för att skydda denna politik från påverkan av kommersiella och andra intressen inom tobaksindustrin.

4. Parterna skall samarbeta vid utformningen av föreslagna åtgärder, förfaranden och riktlinjer för genomförandet av konventionen och de protokoll som de är anslutna till.
5. Parterna skall, i förekommande fall, samarbeta med behöriga internationella och regionala mellanstatliga organisationer och andra organ för att uppnå målen med konventionen och de protokoll som de är anslutna till.
6. Parterna skall, inom ramen för de medel och resurser de förfogar över, samarbeta för att uppbringa finansiella resurser för ett effektivt genomförande av konventionen genom bilaterala och multilaterala finansieringsmekanismer.

DEL III: ÅTGÄRDER FÖR ATT MINSKA EFTERFRÅGAN PÅ TOBAK

Artikel 6

Pris- och skatteåtgärder för att minska efterfrågan på tobak

1. Parterna erkänner att pris- och skatteåtgärder är ett effektivt och viktigt medel för att minska tobaksbruket hos olika delar av befolkningen, i synnerhet ungdomar.
2. Utan att detta skall inverka på parternas suveräna rätt att besluta om och fastställa sin skattepolitik, bör varje part beakta sina folkhälsopolitiska mål i fråga om tobakskontroll och vidta eller, i förekommande fall, bibehålla åtgärder som kan innefatta att
 - a) genomföra skattepolitik och, i förekommande fall, prispolitik för tobaksvaror som kan bidra till hälsopolitiska mål som syftar till att minska tobaksbruket, och
 - b) i förekommande fall förbjuda eller begränsa internationella resandes inköp och/eller import av tobaksvaror som är befriade från skatter och tullar.
3. Parterna skall uppge skattesatser för tobaksvaror och utvecklingstendenser i tobakskonsumtionen i sina periodiska rapporter till partskonferensen, i enlighet med artikel 21.

Artikel 7

Andra åtgärder än prisåtgärder för att minska efterfrågan på tobak

Parterna erkänner att allsidiga åtgärder, andra än prisåtgärder, är ett effektivt och viktigt medel för att minska tobakskonsumtionen. Varje part skall besluta om och genomföra effektiva lagstiftnings-, exekutiva, administrativa eller andra åtgärder som krävs för att uppfylla partens skyldigheter enligt artiklarna 8–13 och skall när så är lämpligt samarbeta med varandra direkt eller via behöriga internationella organ för att genomföra dessa. Partskonferensen skall föreslå lämpliga riktlinjer för genomförandet av bestämmelserna i dessa artiklar.

Artikel 8

Skydd mot exponering för tobaksrök

1. Parterna erkänner att vetenskaplig bevisning otvetydigt har slagit fast att exponering för tobaksrök orsakar död, sjukdomar och funktionshinder.
2. Varje part skall, på rättsområden som omfattas av dess egen behörighet enligt den nationella lagstiftningen, besluta om och genomföra, samt, på rättsområden där annan behörighet föreligger, aktivt främja antagandet och genomförandet av effektiva lagstiftnings-, exekutiva, administrativa och/eller andra åtgärder som ger skydd mot exponering för tobaksrök på arbetsplatser inomhus, allmänna transportmedel, offentliga platser inomhus och i förekommande fall andra offentliga platser.

Artikel 9

Reglering av tobaksvarors innehåll

Partskonferensen skall, i samråd med behöriga internationella organ, föreslå riktlinjer för testning och mätning av tobaksvarors innehåll och emissioner och för reglering av detta innehåll och dessa emissioner. Varje part skall, med samtycke av behöriga nationella myndigheter, besluta om och genomföra effektiva

lagstiftnings-, exekutiva, administrativa eller andra åtgärder för sådan testning och mätning och för sådan reglering.

Artikel 10

Reglering av information om tobaksvaror

Varje part skall, i enlighet med sin nationella lagstiftning, besluta om och genomföra effektiva lagstiftnings-, exekutiva, administrativa eller andra åtgärder som kräver att tillverkare och importörer av tobaksvaror informerar statliga myndigheter om tobaksvarornas innehåll och emissioner. Varje part skall vidare besluta om och genomföra effektiva åtgärder för att allmänheten skall få kännedom om information om de giftiga substanserna i tobaksvarorna och de emissioner de kan ge upphov till.

Artikel 11

Förpackning och märkning av tobaksvaror

1. Varje part skall inom tre år från den dag denna konvention träder i kraft för den parten, besluta om och genomföra i överensstämmelse med sin nationella lagstiftning effektiva åtgärder för att säkerställa att

- a) förpackning och märkning av tobaksvaror inte främjar en tobaksprodukt på något sätt som är falskt, vilseledande, missvisande eller kan ge ett felaktigt intryck av produktens egenskaper, hälsoeffekter, risker eller emissioner, inbegripet varje term, beskrivning, varumärke, symbol eller annat tecken som direkt eller indirekt ger det falska intrycket att en viss tobaksvara är mindre skadlig än andra tobaksvaror, såsom till exempel termer som "låg tjärhalt", "lätt/light", "ultralätt/ultra-light" eller "mild", samt
- b) varje paket och förpackning av tobaksvaror samt alla yttre förpackningar och märkningar av sådana varor också förses med varningstexter som beskriver de skadliga effekterna av tobaksbruk och som också kan innehålla andra lämpliga meddelanden. Dessa varningstexter och meddelanden
 - i) skall godkännas av den behöriga nationella myndigheten,
 - ii) skall växla regelbundet,

- iii) skall vara stora, tydliga, synliga och läsliga,
- iv) bör omfatta 50 procent eller mer av de mest synliga ytorna på förpackningen och får inte omfatta mindre än 30 procent av dessa ytor,
- v) kan bestå av eller omfatta bilder eller piktogram.

2. Varje paket och förpackning av tobaksvaror samt yttre förpackning och märkning av sådana varor skall, utöver den varningstext som anges i punkt 1 b i denna artikel, innehålla information om relevanta ämnen och emissioner från tobaksvaror enligt vad som definierats av de nationella myndigheterna.

3. Varje part skall kräva att den varningstext och den övriga textinformation som anges i punkterna 1 b och 2 i denna artikel finns på dess huvudspråk på varje paket och förpackning av tobaksvaror samt på varje yttre förpackning och märkning av sådana varor.

4. Vid tillämpningen av denna artikel avses med uttrycket ”yttre förpackning och märkning” beträffande tobaksvaror varje form av förpackning eller märkning som används vid detaljhandel med varan.

Artikel 12

Utbildning, information och allmän upplysning

Varje part skall främja och stärka allmänhetens medvetenhet om frågor som gäller tobakskontroll genom användning av alla disponibla kommunikationsmedel i den mån det är lämpligt. För detta ändamål skall varje part besluta om och genomföra effektiva lagstiftnings-, exekutiva, administrativa eller andra åtgärder för att främja

- a) stor tillgänglighet till effektiva och allsidiga program för utbildning och information till allmänheten om hälsoriskerna, inbegripet det beroende som följer av tobaksbruk och exponering för tobaksrök,
- b) allmän medvetenhet om de hälsorisker som är förbundna med tobaksbruk och exponering för tobaksrök och om vinsterna med tobaksavvänjning och en tobaksfri livsstil, såsom specificeras i artikel 14.2,

- c) allmänhetens tillgång, i enlighet med nationell lagstiftning, till en bred information om tobaksindustrin, relevant för konventionens mål,
- d) effektiva och lämpliga utbildnings- och informationsprogram om tobakskontroll riktade till exempelvis personal inom hälsovård, samhällsservice, socialtjänst, media och utbildningsväsende samt beslutsfattare, administratörer och andra berörda personer,
- e) medvetenhet hos och deltagande av offentliga och privata organ och enskilda organisationer utan anknytning till tobaksindustrin, vid utveckling och genomförande av tvärssektoriella program och strategier för tobakskontroll, samt
- f) allmän medvetenhet om och tillgång till information om de skadliga konsekvenserna för hälsa, ekonomi och miljö som tobaksproduktion och tobaksbruk medför.

Artikel 13

Tobaksreklam, marknadsföring och sponsring

1. Parterna erkänner att ett totalförbud mot reklam, marknadsföring och sponsring skulle minska bruket av tobaksvaror.
2. Varje part skall, i enlighet med sin författning eller sina konstitutionella principer, införa ett totalförbud mot all reklam för, marknadsföring och sponsring av tobaksvaror. Detta skall, med reservation för den rättsliga miljö och de tekniska medel som parten disponerar över, omfatta ett totalförbud mot gränsöverskridande reklam, marknadsföring och sponsring som utgår från partens territorium. För detta ändamål skall varje part, inom fem år efter den dag konventionen träder i kraft för den parten, vidta lämpliga lagstiftnings-, exekutiva, administrativa och/eller andra åtgärder och rapportera om dessa i enlighet med artikel 21.
3. En part som på grund av sin författning eller sina konstitutionella principer inte kan införa ett totalförbud skall införa restriktioner för all reklam för, marknadsföring och sponsring av tobak. Detta skall, med reservation för den rättsliga miljö och de tekniska medel som parten disponerar över, omfatta restriktioner eller ett totalförbud mot reklam, marknadsföring och sponsring som utgår från partens territorium och har gränsöverskridande

effekter. För detta ändamål skall varje part vidta lämpliga lagstiftnings-, exekutiva, administrativa och/eller andra åtgärder och rapportera om dessa i enlighet med artikel 21.

4. Som ett minimum skall varje part, i enlighet med sin författning eller sina konstitutionella principer,

a) förbjuda alla former av reklam för, marknadsföring och sponsring av tobak som bidrar till att främja en tobaksvara på ett sätt som är falskt, vilseledande eller missvisande eller som kan skapa ett felaktigt intryck av varans karaktär, effekter på hälsan, risker eller emissioner,

b) kräva att varningstexter om hälsorisker eller andra lämpliga varningar eller meddelanden skall åtfölja all tobaksreklam och, i förekommande fall, marknadsföring och sponsring av tobak,

c) begränsa användningen av direkta eller indirekta incitament som uppmuntrar allmänheten att köpa tobaksvaror,

d) i det fall inget totalförbud införts, kräva att tobaksindustrin till behöriga statliga myndigheter redovisar sina kostnader för sådan reklam, marknadsföring och sponsring som inte ännu är förbjuden; dessa myndigheter får besluta om att offentliggöra uppgifterna, på de villkor som bestämts i nationell lagstiftning, och vidarebefordra dem till partskonferensen i enlighet med artikel 21,

e) införa ett totalförbud mot, eller, i det fall en part på grund av sin författning eller sina konstitutionella principer inte kan införa ett totalförbud, restriktioner för tobaksreklam, marknadsföring och sponsring i radio, television, tryckta media och i förekommande fall andra media, som Internet, inom fem år, samt

f) förbjuda eller, i det fall en part på grund av sin författning eller sina konstitutionella principer inte kan förbjuda, begränsa tobaksrelaterad sponsring av internationella evenemang, aktiviteter och/eller deltagare däri.

5. Parterna uppmuntras att genomföra åtgärder som går utöver de skyldigheter som anges i punkt 4.

6. Parterna skall samarbeta vid utveckling av teknik och andra medel som krävs för att underlätta avskaffandet av gränsöverskridande reklam.

7. Parter som har ett förbud mot vissa former av tobaksreklam, marknadsföring och sponsring har den suveräna rätten att förbjuda de former av gränsöverskridande tobaksreklam,

marknadsföring och sponsring som når deras territorium och att ålägga samma sanktioner som för reklam, marknadsföring och sponsring inom landet eller med ursprung i det egna territoriet i enlighet med nationell lagstiftning. Denna punkt varken rekommenderar eller godkänner någon särskild sanktion.

8. Parterna skall överväga utarbetandet av ett protokoll som anger lämpliga åtgärder som kräver internationellt samarbete för ett totalförbud mot gränsöverskridande reklam, marknadsföring och sponsring.

Artikel 14

Efterfrågeminskande åtgärder avseende tobaksberoende och tobaksavvänjning

1. Varje part skall utveckla och sprida lämpliga, allsidiga och integrerade riktlinjer grundade på vetenskapliga bevis och de bästa metoderna, med hänsyn tagen till nationella omständigheter och prioriteringar, och vidta effektiva åtgärder för att främja tobaksavvänjning och adekvat behandling mot tobaksberoende.

2. För detta ändamål skall parterna bemöda sig om att

- a) utforma och genomföra effektiva program som syftar till att främja tobaksavvänjning på platser som utbildningsinstitutioner, hälsovårdsinrättningar, arbetsplatser och idrottsanläggningar.
- b) införliva diagnostisering och behandling av tobaksberoende och rådgivning om tobaksavvänjning i nationella program, planer och strategier för folkhälsa och utbildning, i förekommande fall med deltagande av personal inom hälsovård, samhällsservice och socialtjänst,
- c) inom hälsovårdsinrättningar och rehabiliteringscentrum inrätta program för diagnostisering, rådgivning, förebyggande och behandling av tobaksberoende, samt
- d) samarbeta med andra parter för att underlätta tillgängligheten till behandling av tobaksberoende till en överkomlig kostnad, inbegripet farmaceutiska produkter i enlighet med artikel 22. Sådana produkter och deras innehåll kan innefatta läkemedel, produkter för administration av läkemedel och, i förekommande fall, diagnostik.

DEL IV: ÅTGÄRDER FÖR ATT MINSKA TILLGÅNGEN TILL TOBAK

Artikel 15

Olaglig handel med tobaksvaror

1. Parterna erkänner att eliminering av alla former av olaglig handel med tobaksvaror, inbegripet smuggling, olaglig framställning och förfalskning, samt utveckling och genomförande av därmed sammanhängande nationell lagstiftning, utöver subregionala, regionala och globala överenskommelser, utgör fundamentala delar av tobakskontrollen.

2. Varje part skall besluta om och genomföra effektiva lagstiftnings-, exekutiva, administrativa eller andra åtgärder för att säkerställa att alla paket och förpackningar med tobaksvaror och alla former av yttre förpackning av sådana varor är märkta för att hjälpa parterna att bestämma tobaksvarornas ursprung, samt i överensstämmelse med nationell lagstiftning och tillämpliga bilaterala eller multilaterala överenskommelser, hjälpa parterna att bestämma diversionspunkten och att övervaka, dokumentera och kontrollera tobaksvarornas rörelse och deras rättsliga status.

Dessutom skall varje part

a) kräva att alla paket och förpackningar av tobaksvaror avsedda för detalj- eller partihandel och som säljs på den inhemska marknaden är märkta med texten: "*Får endast säljas i (infoaga landets, den subnationella, regionala eller federala enhetens namn)*" eller vara försedda med annan effektiv märkning som anger slutdestinationen eller som kan hjälpa myndigheterna att avgöra om det är lagligt att sälja produkten på den inhemska marknaden, samt

b) i förekommande fall överväga att utveckla ett praktiskt system för att följa och spåra produkterna på ett sätt som kan göra distributionssystemet säkrare och bidra till utredningen av olaglig handel.

3. Varje part skall kräva att den förpackningsinformation eller märkning som anges i punkt 2 i denna artikel skall presenteras i läsbar form och/eller vara utformad på dess huvudspråk.

4. I syfte att eliminera olaglig handel med tobaksvaror skall varje part

- a) övervaka och samla in uppgifter om gränsöverskridande handel med tobaksvaror, inbegripet olaglig handel, samt utbyta information mellan tullmyndigheter, skattemyndigheter och andra myndigheter, i förekommande fall och i enlighet med nationell lagstiftning och relevanta tillämpliga bilaterala eller multilaterala överenskommelser,
 - b) införa eller stärka lagstiftning med ändamålsenliga påföljder och rättelsemöjligheter vid olaglig handel med tobaksvaror, inbegripet förfalskning och smuggling av cigaretter,
 - c) vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att all konfiskerad tillverkningsutrustning, förfalskade och smugglade cigaretter och andra tobaksvaror förstörs, om möjligt med miljövänliga metoder, eller omhändertas i enlighet med nationell lagstiftning,
 - d) besluta om och genomföra åtgärder för att övervaka, dokumentera och kontrollera lagring och distribution av tobaksvaror som hålls eller transporteras under suspension av skatt eller tull inom ramen för partens jurisdiktion, och
 - e) där så är lämpligt, vidta åtgärder för att möjliggöra konfiskering av vinster som härrör från olaglig handel med tobaksvaror.
5. Den information som samlas in enligt punkt 4 a och 4 d i denna artikel skall i förekommande fall lämnas i form av sammanställningar i parternas periodiska rapporter till partskonferensen i enlighet med artikel 21.
6. Parterna skall, i förekommande fall och i enlighet med sin nationella lagstiftning, främja samarbete mellan nationella organ, liksom mellan berörda regionala och internationella mellanstatliga organisationer i fråga om utredningar, åtal och rättsliga förfaranden i syfte att eliminera olaglig handel med tobaksvaror. Särskild tonvikt skall läggas vid samarbete på regional och subregional nivå för att bekämpa olaglig handel med tobaksvaror.
7. Varje part skall vinnlägga sig om att besluta om och genomföra ytterligare åtgärder, inbegripet licensiering i förekommande fall, för att kontrollera eller reglera tillverkningen och distributionen av tobaksvaror i syfte att förhindra olaglig handel.

Artikel 16

Försäljning till och av minderåriga

1. Varje part skall besluta om och genomföra effektiva lagstiftnings-, exekutiva, administrativa eller andra åtgärder på lämplig myndighetsnivå för att förbjuda försäljning av tobaksvaror till personer som inte uppnått den ålder som följer av inhemsk rätt eller bestämts i nationell lagstiftning, eller 18 år. Dessa åtgärder kan omfatta

- a) krav på att alla som säljer tobaksvaror skall placera en tydlig och väl synlig skylt inne på försäljningsstället med information om förbudet mot tobaksförsäljning till minderåriga, och i tveksamma fall begära att varje tobaksköpare på lämpligt sätt styrker att han uppnått den lagstadgade åldern,
- b) förbud mot försäljning av tobaksvaror på så sätt att varorna är direkt tillgängliga, t.ex. på hyllor i affärerna,
- c) förbud mot tillverkning och försäljning av godsaker, snacks, leksaker eller andra saker som har form av tobaksvaror och som tilltalar minderåriga, samt
- d) säkerställande av att tobaksvaruautomater inom området för partens jurisdiktion inte är tillgängliga för minderåriga och inte främjar försäljning av tobaksvaror till minderåriga.

2. Varje part skall förbjuda eller verka för ett förbud mot gratisutdelning av tobaksvaror till allmänheten och i synnerhet till minderåriga.

3. Varje part skall bemöda sig om att förbjuda försäljning av lösa cigaretter eller cigaretter i små förpackningar, vilket ökar dessa produkters tillgänglighet för minderåriga.

4. Parterna erkänner att, för att få bättre effekt, åtgärder för att förhindra försäljning av tobaksvaror till minderåriga i förekommande fall bör genomföras i kombination med andra bestämmelser i denna konvention.

5. En part får, i samband med att den undertecknar, ratificerar, godtar, godkänner eller ansluter sig till denna konvention, eller när som helst därefter, genom en skriftlig bindande deklARATION tillkännage sitt åtagande att förbjuda införandet av tobaksvaruautomater inom området för sin jurisdiktion, eller, i förekommande fall, totalförbjuda tobaksvaruautomater. Den

deklaration som görs enligt denna artikel skall av depositarien vidarebefordras till alla parter i konventionen.

6. Varje part skall besluta om och genomföra effektiva lagstiftnings-, exekutiva, administrativa eller andra åtgärder, inbegripet påföljder för försäljare och distributörer, för att säkerställa uppfyllandet av de skyldigheter som anges i punkterna 1–5 i denna artikel.

7. Varje part bör, i förekommande fall, besluta om och genomföra effektiva lagstiftnings-, exekutiva, administrativa eller andra åtgärder för att förbjuda att tobaksvaror säljs av personer som inte uppnått den ålder som följer av inhemsk rätt eller bestämts i nationell lagstiftning, eller 18 år.

Artikel 17

Stöd till ekonomiskt bärkraftiga alternativa verksamheter

Parterna skall, i samarbete med varandra och med behöriga internationella och regionala mellanstatliga organisationer, när det är lämpligt, främja ekonomiskt bärkraftiga alternativ för tobaksarbetare, tobaksodlare och, allt efter omständigheterna, enskilda försäljare.

DEL V: MILJÖSKYDD

Artikel 18

Skydd av miljön och människors hälsa

Parterna är överens om att vid uppfyllandet av sina skyldigheter enligt denna konvention ta vederbörlig hänsyn till skyddet av miljön och människors hälsa när det gäller tobaksodling och framställning av tobaksvaror inom deras respektive territorier.

DEL VI: ANSVARSFRÅGOR

*Artikel 19**Ansvar*

1. För tobakskontrolländamål skall parterna, om det behövs, överväga att vidta lagstiftningsåtgärder eller stärka sin befintliga lagstiftning i fråga om straffrättsligt och civilrättsligt ansvar, inbegripet i förekommande fall skadestånd.
2. Parterna skall samarbeta med varandra för att utbyta information via partskonferensen i enlighet med artikel 21, inbegripet
 - a) information om hälsoeffekter till följd av bruk av tobaksvaror och exponering för tobaksrök i enlighet med artikel 20.3 a, samt
 - b) information om gällande lagstiftning och reglering samt om relevant rättspraxis.
3. Parterna skall, i förekommande fall och enligt ömsesidig överenskommelse, inom de gränser som bestäms av nationell lagstiftning, politik, juridisk praxis och tillämpliga befintliga fördragsbestämmelser, bistå varandra i rättsliga förfaranden som gäller straffrättsligt och civilrättsligt ansvar förenligt med denna konvention.
4. Konventionen skall på inget sätt påverka eller begränsa parternas rätt till tillträde till varandras domstolar när sådana rättigheter föreligger.
5. Partskonferensen kan, om det är möjligt, på ett tidigt stadium och med beaktande av pågående arbete inom relevanta internationella forum överväga frågor angående ansvar, inbegripet lämpliga internationella sätt att behandla dessa frågor och lämpliga medel för att på begäran stödja parterna i deras lagstiftande och annan verksamhet i överensstämmelse med denna artikel.

DEL VII: VETENSKAPLIGT OCH TEKNISKT SAMARBETE
OCH LÄMNANDE AV INFORMATION*Artikel 20**Forskning, övervakning och utbyte av information*

1. Parterna åtar sig att utveckla och främja nationell forskning samt att samordna forskningsprogram på de regionala och internationella nivåerna inom området för tobakskontroll. För detta ändamål skall varje part
 - a) initiera och samarbeta, direkt eller genom behöriga internationella och regionala mellanstatliga organisationer och andra organ, i bedrivande av forskning och vetenskaplig utvärdering, och därvid främja och uppmuntra forskning om orsaker till och konsekvenser av tobaksbruk och exponering för tobaksrök liksom forskning om alternativa grödor, samt
 - b) främja och stärka, med stöd av behöriga internationella och regionala mellanstatliga organisationer och andra organ, utbildning och stöd till alla som deltar i verksamhet som rör tobakskontroll, inbegripet forskning, genomförande och utvärdering.
2. Parterna skall, när så är lämpligt, inrätta program för nationell, regional och global övervakning av omfattning, mönster, orsaker och konsekvenser av tobaksbruk och exponering för tobaksrök. För detta ändamål bör parterna integrera program för tobaksövervakning i nationella, regionala och globala hälsoövervakningsprogram, så att uppgifterna i förekommande fall blir jämförbara och kan analyseras på regional och internationell nivå.
3. Parterna erkänner vikten av finansiellt och tekniskt stöd från internationella och regionala mellanstatliga organisationer och andra organ. Varje part skall bemöda sig om att
 - a) gradvis inrätta ett nationellt system för epidemiologisk övervakning av tobaksbruk och därmed sammanhängande sociala, ekonomiska och hälsorelaterade indikatorer,
 - b) samarbeta med behöriga internationella och regionala mellanstatliga organisationer och andra organ, inbegripet statliga och enskilda organ, vid regional och global övervakning av tobak och utbyte av information om de indikatorer som anges i punkt 3 a i denna artikel, samt

c) samarbeta med Världshälsoorganisationen vid utarbetande av vägledande riktlinjer eller allmänna förfaranden för att samla in, analysera och sprida uppgifter från tobaksrelaterad övervakning.

4. Parterna skall, med förbehåll för nationell lagstiftning, främja och underlätta utbytet av allmänt tillgänglig vetenskaplig, teknisk, socioekonomisk, kommersiell och rättslig information, liksom information om metoder inom tobaksindustrin och tobaksodlingen som är relevant för denna konvention, och därvid beakta och vidta åtgärder för att möta de särskilda behoven hos parter som är utvecklingsländer och länder med övergångsekonomier. Varje part skall bemöda sig om att

a) gradvis inrätta och upprätthålla en uppdaterad databas med lagar och bestämmelser som gäller tobakskontroll och, i förekommande fall, information om deras tillämpning liksom relevant rättspraxis, samt samarbeta vid utveckling av program för regional och global tobakskontroll,

b) gradvis inrätta och upprätthålla en bas med uppdaterade uppgifter från nationella övervakningsprogram i enlighet med punkt 3 a i denna artikel, samt

c) samarbeta med behöriga internationella organisationer för att gradvis inrätta och upprätthålla ett globalt system för att regelbundet samla in och sprida information om tobaksproduktion och tillverkning samt om aktiviteter hos tobaksindustrin som har betydelse för konventionen eller nationella verksamheter för tobakskontroll.

5. Parterna bör samarbeta inom de regionala och internationella mellanstatliga organisationer och de institutioner för finansiering och utveckling där de är medlemmar för att främja och uppmuntra tillhandahållandet av tekniska och finansiella resurser till sekretariatet för att hjälpa parter som är utvecklingsländer eller länder med övergångsekonomier att uppfylla sina åtaganden om forskning, övervakning och utbyte av information.

*Artikel 21**Rapportering och utbyte av information*

1. Varje part skall till partskonferensen, via sekretariatet, lämna periodiska rapporter om hur parten genomfört konventionen, vilka bör inkludera
 - a) information om lagstiftnings-, exekutiva, administrativa eller andra åtgärder som vidtagits för att genomföra konventionen,
 - b) information, i förekommande fall, om svårigheter eller hinder som parten har mött vid genomförandet av konventionen och om de åtgärder som vidtagits för att överkomma dessa hinder,
 - c) information, i förekommande fall, om finansiellt och tekniskt stöd som lämnats eller mottagits för aktiviteter avseende tobakskontroll,
 - d) information om övervakning och forskning i enlighet med vad som anges i artikel 20, samt
 - e) den information som anges i artiklarna 6.3, 13.2, 13.3, 13.4 d, 15.5 och 19.2.
2. Frekvens och utformning av alla parter rapporter skall beslutas av partskonferensen. Varje part skall lämna sin första rapport inom två år från den dag konventionen träder i kraft för den parten.
3. Partskonferensen skall i enlighet med artiklarna 22 och 26 överväga arrangemang för att på begäran hjälpa de parter som är utvecklingsländer eller länder med övergångsekonomier att uppfylla sina skyldigheter enligt denna artikel.
4. Rapportering och utbyte av information enligt konventionen skall ske med förbehåll för nationell lagstiftning om konfidentialitet och privatliv. Parterna skall enligt ömsesidig överenskommelse skydda all konfidentiell information som utbyts.

Artikel 22

Samarbete på vetenskapliga, tekniska och rättsliga områden samt tillhandahållande av därmed sammanhängande expertis

1. Parterna skall samarbeta direkt eller genom behöriga internationella organ för att stärka sin förmåga att uppfylla skyldigheterna enligt denna konvention och därvid beakta behoven hos de parter som är utvecklingsländer eller länder med övergångs-ekonomier. Detta samarbete skall på ömsesidigt överenskomna villkor främja överförandet av teknisk, vetenskaplig och rättslig expertis och teknologi, för att upprätta och stärka nationella strategier, planer och program för tobakskontroll som bland annat syftar till att

- a) underlätta utveckling, överföring och förvärv av teknologi, kunskap, färdigheter, kapacitet och expertis med avseende på tobakskontroll,
- b) tillhandahålla teknisk, vetenskaplig, rättslig och annan expertis för att upprätta och stärka nationella strategier, planer och program för tobakskontroll som syftar till genomförandet av konventionen, bland annat genom att
 - i) på begäran bistå vid utvecklingen av en solid rättslig grund liksom tekniska program, inbegripet sådana som syftar till att förebygga inledande av tobaksbruk, att främja tobaksavvänjning och att skydda människor från exponering för tobaksrök,
 - ii) i förekommande fall hjälpa tobaksarbetare att finna andra lämpliga utkomstmöjligheter på ett ekonomiskt och rättsligt hållbart sätt, samt
 - iii) i förekommande fall hjälpa tobaksodlare att lägga om sin produktion till alternativa grödor på ett ekonomiskt hållbart sätt,
- c) stödja lämpliga utbildningsprogram eller program för att öka medvetenheten hos berörd personal i enlighet med artikel 12,
- d) i förekommande fall, tillhandahålla material, utrustning och tillbehör liksom logistikstöd som krävs för strategier, planer, och program för tobakskontroll,
- e) identifiera metoder för tobakskontroll, inbegripet fullständig behandling av nikotinberoende, och

- f) i förekommande fall främja forskning för att göra kostnaden för fullständig behandling av nikotinberoende mera överkomlig.
2. Partskonferensen skall främja och underlätta överföring av teknisk, vetenskaplig och rättslig expertis och teknologi med det finansiella stöd som tillförsäkras i enlighet med artikel 26.

DEL VIII: INSTITUTIONELLA DISPOSITIONER OCH FINANSIELLA RESURSER

Artikel 23

Partskonferensen

1. En partskonferens inrättas härmed. Konferensens första möte skall sammankallas av Världshälsoorganisationen senast ett år efter den dag denna konvention trädde i kraft. Konferensen skall vid sitt första möte besluta om plats och tid för senare regelbundna möten.
2. Partskonferensen kan hålla extraordinarie möten när konferensen finner det nödvändigt, eller på någon av parternas skriftliga begäran, under förutsättning att denna begäran, inom sex månader från det att konventionens sekretariat underrättat parterna om den, stöds av minst en tredjedel av parterna.
3. Partskonferensen skall vid sitt första möte med konsensus anta sin arbetsordning.
4. Partskonferensen skall med konsensus anta sina egna finansiella regler och regler för finansieringen av varje underorgan som den kan inrätta, liksom finansiella regler som styr sekretariatets verksamhet. Vid varje ordinarie möte skall den anta en budget för räkenskapsperioden fram till nästa ordinarie möte.
5. Partskonferensen skall regelbundet granska konventionens tillämpning och fatta de beslut som krävs för att främja ett effektivt genomförande av den och kan anta protokoll och bilagor till samt ändringar i konventionen, i enlighet med artiklarna 28, 29 och 33. Den skall för detta ändamål,
 - a) främja och underlätta utbyte av information enligt artiklarna 20 och 21,

- b) främja och vägleda utvecklingen och den periodiska förbättringen av jämförbara metoder för forskning och insamling av uppgifter, utöver dem som avses i artikel 20, och som är relevanta för konventionens genomförande,
 - c) i förekommande fall främja utvecklingen, genomförandet och utvärderingen av strategier, planer och program, liksom av politik, lagstiftning och andra åtgärder,
 - d) granska de rapporter som lämnas av parterna enligt artikel 21 samt anta regelbundna rapporter om genomförandet av konventionen,
 - e) främja och underlätta mobilisering av finansiella resurser för genomförandet av konventionen i enlighet med artikel 26,
 - f) inrätta de underorgan som krävs för att uppnå konventionens mål,
 - g) vid behov begära tjänster och information av samt samarbete med behöriga och relevanta organisationer och organ inom Förenta nationernas system och andra internationella och regionala mellanstatliga organisationer och enskilda organisationer och organ för att stärka genomförandet av konventionen, samt
 - (h) i förekommande fall överväga andra åtgärder för att uppnå konventionens mål i ljuset av erfarenheterna vid dess genomförande.
6. Partskonferensen skall bestämma villkoren för observatörers deltagande vid dess förhandlingar.

Artikel 24

Sekretariat

1. Partskonferensen skall utse ett permanent sekretariat och organisera dess verksamhet. Partskonferensen skall bemöda sig om att göra detta vid sitt första möte.
2. Fram till dess att ett permanent sekretariat utsetts och inrättats, skall Världshälsoorganisationen upprätthålla sekretariatsfunktionerna enligt denna konvention.
3. Sekretariatets funktioner skall vara följande:
 - a) Organisera partskonferensens och varje underorgans möten och tillhandahålla de tjänster som behövs.

- b) Vidarebefordra de rapporter som det mottar enligt konventionen.
- c) På begäran stödja parterna, särskilt de parter som är utvecklingsländer och länder med övergångsekonomier, med att sammanställa och inge den information som krävs enligt bestämmelserna i konventionen.
- d) Upprätta rapporter om sin verksamhet enligt konventionen under ledning av partskonferensen och överlämna dem till partskonferensen.
- e) Under ledning av partskonferensen säkerställa den samordning som krävs med behöriga internationella och regionala mellanstatliga organisationer och andra organ.
- f) Under ledning av partskonferensen vidta de administrativa eller avtalsmässiga dispositioner som kan krävas för ett effektivt fullgörande av dess funktioner.
- g) Utföra andra sekretariatsfunktioner som anges i konventionen och i vilket som helst av dess protokoll samt övriga funktioner som kan komma att beslutas av partskonferensen.

Artikel 25

Förhållandet mellan partskonferensen och mellanstatliga organisationer

För att tillhandahålla tekniskt och finansiellt samarbete som krävs för att uppnå målet för denna konvention kan partskonferensen begära samarbete av behöriga internationella och regionala mellanstatliga organisationer, inbegripet finansierings- och utvecklingsinstitutioner.

Artikel 26

Finansiella resurser

1. Parterna erkänner de finansiella resursernas viktiga roll för att uppnå målet med denna konvention.
2. Varje part skall finansiellt stödja sin nationella verksamhet med syfte att uppnå konventionens mål, i överensstämmelse med nationella planer, prioriteringar och program.

3. Parterna skall i förekommande fall främja utnyttjandet av bilaterala, regionala, subregionala och andra multilaterala kanaler för att tillhandahålla medel till utveckling och förstärkning av multisektoriella allsidiga program för tobakskontroll i parter som är utvecklingsländer eller länder med övergångsekonomier. Följaktligen bör ekonomiskt bärkraftiga alternativ till tobaksproduktion, inbegripet diversifiering av grödor, förutses och stödjas inom ramen för nationellt utvecklade strategier för en hållbar utveckling.

4. De parter som är företrädare i relevanta regionala och internationella mellanstatliga organisationer och i finansierings- och utvecklingsinstitutioner skall uppmanas dessa organ att finansiellt stödja parter som är utvecklingsländer eller länder med övergångsekonomier för att hjälpa dem att uppfylla sina skyldigheter enligt konventionen, utan att detta begränsar rätten att delta i dessa organisationer.

5. Parterna är eniga om följande:

a) För att hjälpa parterna att uppfylla sina skyldigheter enligt konventionen bör alla relevanta potentiella och existerande resurser, vare sig ekonomiska, tekniska eller andra, såväl offentliga som privata, som är tillgängliga för aktiviteter avseende tobakskontroll, mobiliseras och användas till förmån för alla parter, i synnerhet parter som är utvecklingsländer eller länder med övergångsekonomier.

b) Sekretariatet skall på begäran ge råd till parter som är utvecklingsländer eller länder med övergångsekonomier om tillgängliga finansieringsmöjligheter för att hjälpa dem att uppfylla sina skyldigheter enligt konventionen.

c) Partskonferensen skall vid sitt första möte granska befintliga och potentiella finansieringskällor och stödmekanismer på grundval av en studie ledd av sekretariatet och annan relevant information, och överväga i vilken mån de är adekvata.

d) Partskonferensen skall beakta resultatet av denna granskning för att bedöma om det finns anledning att förstärka existerande mekanismer eller att inrätta en global fond för frivilliga bidrag eller andra lämpliga finansieringsmekanismer för att vid behov kanalisera ytterligare finansiella resurser till parter som är utvecklingsländer eller länder med övergångsekonomier och på så sätt hjälpa dem att uppnå konventionens mål.

DEL IX: TVISTLÖSNING

*Artikel 27**Twistlösning*

1. Om det mellan två eller flera parter uppstår tvist beträffande tolkningen eller tillämpningen av denna konvention skall de berörda parterna söka lösa tvisten på diplomatisk väg genom förhandling eller andra fredliga medel som de väljer, inbegripet bona officia, medling eller förlikning. Om en tvist inte kan lösas genom bona officia, medling eller förlikning skall det inte befria de tvistande parterna från ansvaret att fortsätta att söka en lösning.
2. Vid ratifikation, godtagande, godkännande, formellt bekräftande av eller anslutning till konventionen, eller vid varje tidpunkt därefter, kan en stat eller en regional organisation för ekonomisk integration till depositarien skriftligen förklara att den vid en tvist som inte kan lösas enligt punkt 1 i denna artikel godtar ett tvingande skiljedomsförfarande enligt procedurer som skall antas med konsensus av partskonferensen.
3. Bestämmelserna i denna artikel skall tillämpas på varje protokoll mellan parterna i det protokollet, om inget annat föreskrivs i det protokollet.

DEL X: KONVENTIONENS VIDARE UTVECKLING

*Artikel 28**Ändringar i konventionen*

1. Varje part kan föreslå ändringar i denna konvention. Sådana ändringar skall övervägas av partskonferensen.
2. Ändringar i konventionen skall antas av partskonferensen. Texten till en föreslagen ändring i konventionen skall tillställas parterna av sekretariatet minst sex månader före det möte då ändringen föreslås bli antagen. Sekretariatet skall också meddela föreslagna ändringar till konventionens signatärer och för kännedom till depositarien.
3. Parterna skall göra alla ansträngningar för att nå konsensus om varje föreslagen ändring i konventionen. Om alla ansträng-

ningar att nå konsensus har misslyckats, och ingen överenskommelse har kommit till stånd, skall ändringen som en sista utväg antas med tre fjärdedelars majoritet av de parter som är närvarande och röstar vid mötet. Vid tillämpningen av denna artikel avses med parter som är närvarande och röstar alla parter som är närvarande och röstar för eller emot förslaget. Varje antagen ändring skall av sekretariatet meddelas depositarien, som skall vidarebefordra den till alla parter för godtagande.

4. Instrument om godtagande av en ändring skall deponeras hos depositarien. En ändring som antagits i enlighet med punkt 3 i denna artikel träder i kraft för de parter som godtagit den nittio dagar efter den dag depositarien mottog ett instrument om godtagande från minst två tredjedelar av parterna i konventionen.

5. Ändringen träder i kraft för varje annan part nittio dagar efter den dag då denna part hos depositarien deponerade ett instrument om godtagande av ändringen.

Artikel 29

Antagande av och ändringar i bilagor till denna konvention

1. Bilagor till denna konvention och ändringar av den skall föreslås, antas och träda i kraft enligt det förfarande som anges i artikel 28.

2. Bilagor till konventionen skall utgöra en integrerande del därav och, om inget annat uttryckligen föreskrivs, skall en hänvisning till konventionen även utgöra en hänvisning till dessa bilagor.

3. Bilagor skall endast innehålla förteckningar, formulär och annat beskrivande material som rör procedurfrågor eller vetenskapliga, tekniska eller administrativa frågor.

DEL XI: SLUTBESTÄMMELSER

*Artikel 30**Reservationer*

Inga reservationer får göras mot denna konvention.

*Artikel 31**Frånträde*

1. En part kan när som helst efter två år från den dag då konventionen trädde i kraft för den parten frånträda konventionen genom en skriftlig underrättelse till depositarien.
2. Varje sådant frånträde träder i kraft ett år efter den dag då depositarien mottog underrättelsen om frånträde, eller den senare dag som kan anges i underrättelsen om frånträde.
3. Varje part som frånträder konventionen skall anses även ha frånträtt de protokoll den är part i.

*Artikel 32**Rösträtt*

1. Varje part i denna konvention skall ha en röst, utom i de fall som föreskrivs i punkt 2 i denna artikel.
2. Regionala organisationer för ekonomisk integration skall i frågor inom sitt kompetensområde ha rätt till lika många röster som antalet av deras medlemsstater som är parter i konventionen. En sådan organisation får inte utöva sin rösträtt om någon av dess medlemsstater utövar sin rösträtt och vice versa.

Artikel 33

Protokoll

1. Varje part får föreslå protokoll. Sådana förslag skall övervägas av partskonferensen.
2. Partskonferensen får anta protokoll till denna konvention. Vid antagandet av dessa protokoll skall alla ansträngningar göras för att nå konsensus. Om alla ansträngningar att nå konsensus har misslyckats, och ingen överenskommelse kommit till stånd, skall protokollet som en sista utväg antas med tre fjärdedelars majoritet av de parter som är närvarande och röstar vid mötet. Vid tillämpningen av denna artikel avses med parter som är närvarande och röstar alla parter som är närvarande och röstar för eller emot förslaget.
3. Texten till varje förslaget protokoll skall av sekretariatet tillställas parterna minst sex månader före det möte då protokollet föreslås bli antaget.
4. Endast parter i konventionen kan vara parter i ett protokoll.
5. Varje protokoll till konventionen skall vara bindande endast för parterna i protokollet i fråga. Endast parter i ett protokoll får fatta beslut i frågor som enbart gäller sagda protokoll.
6. Villkoren för ett protokolls ikraftträdande skall fastställas i det instrumentet.

Artikel 34

Undertecknande

Denna konvention skall vara öppen för undertecknande för alla medlemmar i Världshälsoorganisationen och för alla stater som inte är medlemmar i Världshälsoorganisationen men är medlemmar i Förenta nationerna, samt för regionala organisationer för ekonomisk integration, vid Världshälsoorganisationens högkvarter i Genève från och med den 16 juni 2003 till och med den 22 juni 2003 och därefter vid Förenta nationernas högkvarter i New York, från och med den 30 juni 2003 till och med den 29 juni 2004.

Artikel 35

Ratifikation, godtagande, godkännande, formell bekräftelse eller anslutning

1. Denna konvention skall vara föremål för ratifikation, godtagande, godkännande eller anslutning av stater och formell bekräftelse eller anslutning av regionala organisationer för ekonomisk integration. Den skall vara öppen för anslutning från och med dagen efter den dag den stängs för undertecknande. Instrument om ratifikation, godtagande, godkännande, formell bekräftelse eller anslutning skall deponeras hos depositarien.
2. En regional organisation för ekonomisk integration som blir part i konventionen utan att någon av dess medlemsstater är part skall vara bunden av alla skyldigheter enligt konventionen. I det fall en eller flera medlemsstater i en sådan organisation är parter i konventionen skall organisationen och dess medlemsstater besluta om sina respektive förpliktelser vad gäller fullgörandet av deras skyldigheter enligt konventionen. I sådana fall skall inte organisationen och medlemsstaterna ha rätt att samtidigt utöva sina rättigheter enligt konventionen.
3. Regionala organisationer för ekonomisk integration skall i sina instrument om formell bekräftelse eller instrument om anslutning ange omfattningen av sin behörighet på områden som regleras i denna konvention. Organisationerna skall också informera depositarien, som i sin tur skall informera parterna, om varje väsentlig ändring av omfattningen av behörigheten.

Artikel 36

Ikraftträdande

1. Denna konvention träder i kraft den nittionde dagen efter den dag det fyrtionde instrumentet om ratifikation, godtagande, godkännande, formell bekräftelse eller anslutning deponerades hos depositarien.
2. För varje stat som ratificerar, godtar eller godkänner konventionen eller ansluter sig till den efter det att de villkor för ikraftträdande som anges i punkt 1 i denna artikel har uppfyllts,

träder konventionen i kraft den nittionde dagen efter den dag då den deponerade sitt ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument.

3. För varje regional organisation för ekonomisk integration som deponerar ett instrument om formell bekräftelse eller ett instrument om anslutning efter det att de villkor för ikraftträdande som anges i punkt 1 i denna artikel har uppfyllts, träder konventionen i kraft den nittionde dagen efter den dag instrumentet om formell bekräftelse eller anslutning deponerades.

4. Vid tillämpningen av denna artikel skall instrument som deponerats av en regional organisation för ekonomisk integration inte räknas utöver dem som deponerats av medlemsstater i organisationen.

Artikel 37

Depositarie

Förenta nationernas generalsekreterare skall vara depositarie för denna konvention och ändringar i den och för protokoll och bilagor som antagits i enlighet med artiklarna 28, 29 och 33.

Artikel 38

Autentiska texter

Originalen till denna konvention, vars arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texter är lika giltiga, skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade, undertecknat denna konvention.

Upprättad i Genève den 21 maj 2003.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/33/EG

ur *Europeiska unionens officiella tidning* L 152, 20.6.2003, s. 16

**EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV
2003/33/EG
av den 26 maj 2003
om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra
författningar om reklam för och sponsring till förmån för
tobaksvaror
(Text av betydelse för EES)**

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS
RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska
gemenskapen, särskilt artikel 47.2 och artiklarna 55 och 95 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
yttrande²,

efter att ha hört Regionkommittén,

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget³, och av följande
skäl:

(1) Det föreligger skillnader mellan medlemsstaternas lagar och
andra författningar om reklam för och sponsring till förmån för
tobaksvaror. Denna reklam och denna sponsring sprids över
medlemsstaternas gränser och utgör verksamhet som omfattas av

¹ EGT C 270 E, 25.9.2001, s. 97.

² EGT C 36, 8.2.2002, s. 104.

³ Europaparlamentets yttrande av den 20 november 2002 (ännu ej offentliggjort i EUT) och
rådets beslut av den 27 mars 2003.

artikel 49 i fördraget. Skillnaderna i nationell lagstiftning kan leda till ökade hinder för den fria rörligheten mellan medlemsstaterna för de varor eller tjänster som stöder sådan reklam och sponsring. När det gäller reklam i tidningar har vissa hinder redan påträffats. När det gäller sponsring kommer snedvridningen av konkurrensvillkoren sannolikt att öka, vilket redan har noterats i samband med att vissa idrotts- och kulturevenemang har anordnats.

(2) Dessa hinder bör undanröjas, och i detta syfte bör i vissa fall bestämmelserna om reklam för tobaksvaror och sponsring till förmån för tobaksvaror tillnärmas. I synnerhet behöver det anges i vilken utsträckning tobaksreklam är tillåten i vissa typer av publikationer.

(3) Enligt artikel 95.3 i fördraget skall kommissionen i sina förslag som rör upprättandet av den inre marknaden och dess funktion utgå från en hög skyddsnivå. Även Europaparlamentet och rådet strävar inom ramen för sina respektive befogenheter efter att uppnå detta mål. Den lagstiftning i medlemsstaterna som skall tillnärmas är avsedd att skydda folkhälsan genom att reglera marknadsföringen av tobak, som är en beroendeframkallande produkt som förorsakar över en halv miljon dödsfall om året inom gemenskapen, och därigenom förhindra att ungdomar till följd av marknadsföringen börjar röka vid låg ålder och blir beroende.

(4) Spridningen av publikationer såsom tidskrifter, dagstidningar och veckotidningar på den inre marknaden är utsatt för en betydande risk för hinder i den fria rörligheten till följd av de lagar och andra författningar i medlemsstaterna som förbjuder eller reglerar tobaksreklam i dessa medier. För att säkerställa fri rörlighet för alla dessa medier på den inre marknaden måste tobaksreklamen på den inre marknaden begränsas till de veckotidningar och tidskrifter som inte är avsedda för allmänheten, till exempel publikationer avsedda enbart för yrkesverksamma inom tobaksindustrin och publikationer som trycks och ges ut i tredje land och som inte i första hand är avsedda för gemenskapens marknad.

(5) Medlemsstaternas lagar och andra författningar om vissa typer av sponsring till förmån för tobaksvaror med gränsöverskridande verkan leder till en betydande risk för snedvridning av konkurrensen för denna verksamhet på den inre marknaden. För

att undanröja denna snedvridning är det nödvändigt att förbjuda sådan sponsring endast för verksamhet eller evenemang som har gränsöverskridande verkan, som annars kan vara ett sätt att kringgå de restriktioner som införs för direkt reklam, utan att sponsring på rent nationell nivå regleras.

(6) Informationssamhällets tjänster används i allt större utsträckning som medel för att göra reklam för tobaksvaror i takt med att allmänheten i ökad utsträckning utnyttjar och får tillgång till sådana tjänster. Dessa tjänster, liksom radiosändningar, som också kan överföras med hjälp av informationssamhällets tjänster, är särskilt attraktiva och tillgängliga för unga konsumenter. Tobaksreklam i dessa båda medier är i sig gränsöverskridande och bör därför regleras på gemenskapsnivå.

(7) Gratisutdelning av tobaksvaror omfattas av restriktioner i flera medlemsstater, eftersom denna ofta kan leda till beroende. Gratisutdelning har förekommit i samband med sponsring av evenemang som har gränsöverskridande verkan och bör därför förbjudas.

(8) Internationellt tillämpliga standarder för reklam för tobaksvaror och sponsring till förmån för tobak håller på att förhandlas fram i samband med utarbetandet av Världshälsoorganisationens (WHO) ramkonvention om kontroll av tobak. Genom dessa förhandlingar skall det införas bindande internationella regler som kompletterar reglerna i detta direktiv.

(9) Kommissionen bör upprätta en rapport om genomförandet av detta direktiv. Det bör skapas en möjlighet att inom ramen för de relevanta gemenskapsprogrammen studera hur detta direktiv inverkar på folkhälsan.

(10) Medlemsstaterna bör vidta lämpliga och effektiva åtgärder för att säkerställa kontrollen av genomförandet av de bestämmelser som antas med stöd av detta direktiv i enlighet med deras nationella lagstiftning, enligt kommissionens meddelande till Europaparlamentet och rådet om påföljdernas betydelse för genomförandet av gemenskapslagstiftningen för den inre marknaden och rådets resolution av den 29 juni 1995 om enhetlig och effektiv tillämpning av gemenskapsrätten och om sanktioner som skall tillämpas vid överträdelser av dennas bestämmelser om den inre

marknaden⁴. Dessa åtgärder bör innefatta bestämmelser enligt vilka personer eller organisationer som har ett berättigat intresse av att stoppa verksamhet som strider mot detta direktiv får möjlighet att ingripa.

(11) De påföljder som föreskrivs i detta direktiv bör inte påverka andra påföljder eller rättsliga åtgärder som anges i nationell lagstiftning.

(12) I detta direktiv regleras reklam för tobaksvaror i andra medier än televisionen, nämligen i tidningar och i andra tryckta publikationer, i radiosändningar och i informationssamhällets tjänster. I detta direktiv regleras också tobaksföretags sponsring av radioprogram och av evenemang eller verksamhet som berör eller som äger rum i flera medlemsstater eller på annat sätt har gränsöverskridande verkan; inklusive gratisutdelning eller rabatterad försäljning av tobaksvaror. Andra former av reklam, till exempel indirekt reklam, och sponsring av evenemang eller verksamhet utan verkningar över gränserna faller utanför detta direktivs räckvidd. Med förbehåll för fördraget behåller medlemsstaterna behörigheten att reglera dessa frågor på det sätt som de anser nödvändigt för att garantera skyddet av människors hälsa.

(13) Marknadsföring av humanläkemedel omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/83/EG av den 6 november 2001 om upprättande av gemenskapsregler för humanläkemedel⁵. Reklam för produkter som är avsedda för tobaksavvänjning omfattas inte av det här direktivet.

(14) Detta direktiv bör inte påverka tillämpningen av bestämmelserna i rådets direktiv 89/552/EEG av den 3 oktober 1989 om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utförandet av sändningsverksamhet för television⁶, enligt vilket alla former av TV-reklam för cigaretter och andra tobaksvaror är förbjudna. I direktiv 89/552/EEG föreskrivs att TV-program inte får sponsras av företag, vars huvudsakliga verksamhet är tillverkning eller

⁴ EGT C 188, 22.7.1995, s. 1.

⁵ EGT L 311, 28.11.2001, s. 67.

⁶ EGT L 298, 17.10.1989, s. 23. Direktivet ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 97/36/EG (EGT L 202, 30.7.1997, s. 60).

försäljning av cigaretter och andra tobaksprodukter eller tillhandahållande av tjänster för vilka reklam är förbjuden enligt direktivet. Även teleshopping av tobaksprodukter är förbjuden enligt direktiv 89/552/EEG.

(15) Reklamens transnationella karaktär erkänns i rådets direktiv 84/450/EEG av den 10 september 1984 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om vilseledande reklam⁷. Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/37/EG av den 5 juni 2001 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillverkning, presentation och försäljning av tobaksvaror⁸ innehåller bestämmelser om vilseledande produktbeskrivningar på tobaksvarors förpackningar, vilkas gränsöverskridande verkan också har erkänts.

(16) Europaparlamentets och rådets direktiv 98/43/EG av den 6 juli 1998 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om reklam för och sponsring till förmån för tobaksvaror⁹ ogiltigförklarades av domstolen i mål C-376/98, Förbundsrepubliken Tyskland mot Europaparlamentet och Europeiska unionens råd¹⁰. Hänvisningar till direktiv 98/43/EG bör därför tolkas som hänvisningar till det här direktivet.

(17) I överensstämmelse med proportionalitetsprincipen är det nödvändigt och lämpligt för att förverkliga det grundläggande målet med en väl fungerande inre marknad att fastställa regler om reklam för tobaksvaror och tobaksrelaterad sponsring. Detta direktiv går inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det eftersträfvade målet i enlighet med artikel 5 tredje stycket i fördraget.

(18) I detta direktiv respekteras de grundläggande rättigheterna och iakttas de principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Detta direktiv avser särskilt att säkerställa respekten för den grundläggande rätten till yttrandefrihet.

⁷ EGT L 250, 19.9.1984, s. 17. Direktivet ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 97/55/EG (EGT L 290, 23.10.1997, s. 18).

⁸ EGT L 194, 18.7.2001, s. 26.

⁹ EGT L 213, 30.7.1998, s. 9.

¹⁰ [2000] REG I-8419.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

*Artikel 1***Syfte och räckvidd**

1. Detta direktiv syftar till att tillnärma medlemsstaternas lagar och andra författningar om reklam för tobaksvaror och främjande av dessa varor

a) i tidningar och andra tryckta publikationer,

b) i radiosändningar,

c) i informationssamhällets tjänster, och

d) genom sponsring till förmån för tobaksvaror, inklusive gratisutdelning av tobaksvaror.

2. Avsikten är att säkerställa frirörlighet för berörda medier och därmed förknippade tjänster samt att undanröja hinder för den inre marknads sätt att fungera.

*Artikel 2***Definitioner**

I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

a) *tobaksvaror*: alla varor som är avsedda att rökas, snusas, sugas på eller tuggas, om de är tillverkade, även delvis, av tobak.

b) *reklam*: varje form av kommersiella meddelanden vars syfte eller direkta eller indirekta verkan är att främja en tobaksvara.

c) *sponsring*: varje form av offentligt eller privat bidrag till ett evenemang, en verksamhet eller en person med syftet eller den direkta eller indirekta verkan att främja en tobaksvara.

d) *informationssamhällets tjänster*: tjänster enligt definitionen i artikel 1.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter¹¹.

Artikel 3

Reklam i tryckta medier och informationssamhällets tjänster

1. Reklam i tidningar och andra tryckta publikationer är bara tillåten i publikationer som endast är avsedda för personer som är yrkesverksamma inom tobaksbranschen och i publikationer som trycks och ges ut i tredje land, när dessa publikationer inte i första hand är avsedda för gemenskapsmarknaden.

Övrig reklam i tidningar och andra tryckta publikationer skall vara förbjuden.

2. Reklam som inte är tillåten i tidningar och andra tryckta publikationer skall inte vara tillåten i informationssamhällets tjänster.

Artikel 4

Radioreklam och sponsring

1. Alla former av radioreklam för tobaksvaror skall vara förbjudna.

2. Radioprogram får inte sponsras av företag vilkas huvudsakliga verksamhet är tillverkning eller försäljning av tobaksvaror.

Artikel 5

Sponsring av evenemang

1. Sponsring av evenemang och verksamhet som berör eller äger rum i flera medlemsstater eller på något annat sätt har gränsöverskridande verkan skall vara förbjuden.

¹¹ EGT L 204, 21.7.1998, s. 37. Direktivet ändrat genom direktiv 98/48/EG (EGT L 217, 5.8.1998, s. 18).

2. All gratisutdelning av tobaksvaror i samband med sponsring av sådana evenemang som avses i punkt 1 vars syfte eller direkta eller indirekta verkan är att främja sådana produkter skall vara förbjuden.

Artikel 6

Rapport

Kommissionen skall senast den 20 juni 2008 lämna en rapport om genomförandet av detta direktiv till Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén. Rapporten skall åtföljas av de förslag till ändringar av direktivet som kommissionen anser nödvändiga.

Artikel 7

Påföljder och säkerställande av efterlevnaden

Medlemsstaterna skall fastställa regler om påföljder för överträdelser av nationella bestämmelser som har antagits med tillämpning av detta direktiv och skall vidta de åtgärder som krävs för att se till att dessa påföljder tillämpas. Påföljderna måste vara effektiva, proportionella och avskräckande. Medlemsstaterna skall anmäla dessa regler till kommissionen senast den dag som anges i artikel 10, och alla senare ändringar som gäller dem så snart som möjligt.

Dessa regler skall innehålla bestämmelser som säkerställer att personer eller organisationer som i enlighet med nationell lagstiftning kan styrka att de har ett berättigat intresse av att förhindra reklam, sponsring eller andra frågor som är oförenliga med det här direktivet kan vidta rättsliga åtgärder mot sådan reklam eller sponsring eller anmäla sådan reklam eller sponsring till ett administrativt organ som har behörighet antingen att yttra sig över klagomålet eller att inleda lämpliga rättsliga förfaranden.

*Artikel 8***Fri rörlighet för varor och tjänster**

Medlemsstaterna får inte förbjuda eller begränsa den fria rörlighet för varor eller tjänster som följer bestämmelserna i detta direktiv.

*Artikel 9***Hänvisningar till direktiv 98/43/EG**

Hänvisningar till det ogiltigförklarade direktivet 98/43/EG skall tolkas som hänvisningar till det här direktivet.

*Artikel 10***Genomförande**

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 31 juli 2005. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När medlemsstaterna antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelserna i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

*Artikel 11***Ikraftträdande**

Detta direktiv träder i kraft samma dag som det offentliggörs i Europeiska unionens officiella tidning.

Artikel 12

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 26 maj 2003.

På Europaparlamentets vägnar
P. COX
Ordförande

På rådets vägnar
G. DRYG
Ordförande

Rådets rekommendation av den 2 december 2002

ur *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* L22, 25.1.2003, s. 31

II

(Rättsakter vilkas publicering inte är obligatorisk)

RÅDET

RÅDETS REKOMMENDATION

av den 2 december 2002

om förebyggande av rökning och om initiativ för en effektivare
tobakskontroll

(2003/54/EG)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD UTFÄRDAR DENNA
REKOMMENDATION

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska
gemenskapen, särskilt artikel 152.4 andra stycket i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹, och

av följande skäl:

(1) I artikel 152 i fördraget föreskrivs att gemenskapens insatser, som skall komplettera den nationella politiken, skall inriktas på att förbättra folkhälsan, förebygga ohälsa och sjukdomar hos människor och undanröja faror för människors hälsa.

¹ Förslag av den 18 juni 2002 (ännu ej offentliggjort i EGT).

(2) I den resolution om ett förbud mot rökning på offentliga platser² som antogs av rådet och av medlemsstaternas hälso-ministrar, församlade i rådet den 18 juli 1989, ges riktlinjer för medlemsstaterna i syfte att skydda icke-rökare mot passiv rökning. Till följd av kommissionens rapport om medlemsstaternas reaktioner på detta initiativ³ stärks skyddet i denna rekommendation och inriktas på särskilt sårbara grupper.

(3) I rådets resolution av den 26 november 1996 om minskning av rökningen i Europeiska gemenskapen⁴ erkänns behovet av att utarbeta en effektiv strategi för bekämpning av tobakskonsumtion; resolutionen innehåller vissa inslag som ingår i denna rekommendation.

(4) I rådets slutsatser av den 18 november 1999 om kampen mot tobakskonsumtion⁵ framhävs behovet av att utveckla en övergripande strategi som inbegriper vissa av de åtgärder som ingår i denna rekommendation för skydd av minderåriga (bestämmelser om försäljning, elektronisk försäljning och varuautomater).

(5) I rådets resolution av den 29 juni 2000 om hälsofaktorer⁶ noterades resultatet av överläggningarna vid Europeiska konferensen om hälsofaktorer i Europeiska unionen som hölls i Evora den 15 och 16 mars 2000 och som lade särskild vikt vid bland annat tobak och som rekommenderade en rad praktiska och målinriktade åtgärder för att möta utmaningarna på dessa områden.

(6) De åtgärder som rekommenderas är nödvändiga mot bakgrund av 500 000 tobaksrelaterade dödsfall årligen i Europeiska gemenskapen och en oroande ökning av antalet barn och ungdomar som börjar röka. Tobaksrökning skadar människors hälsa, då rökare blir beroende av nikotin och drabbas av livshotande och handikappande sjukdomar såsom lungcancer och andra former av cancer, ischemisk hjärtsjukdom och andra hjärt- och kärlsjukdomar samt sjukdomar i andningsorganen såsom emfysem.

² EGT C 189, 26.7.1989, s. 1.

³ KOM(96) 573 slutlig.

⁴ EGT C 374, 11.12.1996, s. 4.

⁵ EGT C 86, 24.3.2000, s. 4.

⁶ EGT C 218, 31.7.2000, s. 8.

(7) Förebyggande av rökning och tobakskontroll är redan prioriterade mål i medlemsstaternas och EU:s folkhälsopolitik. Tobaksrökning fortsätter att vara den främsta orsaken till dödsfall inom Europeiska unionen som är möjliga att förebygga, och resultaten när det gäller att minska tobakskonsumtionen och andelen rökare i befolkningen är alltfjämt nedslående. Dessutom bidrar tobaksindustrins reklam, marknadsföring och säljfrämjande åtgärder till att öka tobakskonsumtionen, vilket leder till en ökning av den redan nu höga tobaksrelaterade mortaliteten och sjukligheten. Vissa av dessa strategier verkar vara inriktade på skolungdomar och studerande för att ersätta det stora antal rökare som dör årligen. Det har fastställts att 60 % av rökarna börjar röka innan de fyllt 13 år och 90 % innan de fyllt 18.

(8) Genom programmet Europa mot cancer⁷ har Europeiska gemenskapen ställt upp som ett av sina mål att bidra till bättre hälsa för medborgarna genom att minska antalet cancerfall och andra sjukdomar som orsakas av tobaksrökning.

(9) I Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/37/EG av den 5 juni 2001 om tillverkning, presentation och försäljning av tobaksvaror⁸ och förslaget till direktiv om reklam för och sponsring till förmån för tobaksvaror⁹ behandlas tobakskontroll inom ramen för fullbordandet och konsolideringen av den inre marknaden och undanröjandet av hinder för en smidigt fungerande marknad, med utgångspunkt från en hög nivå på folkhälsoskyddet.

(10) Vissa åtgärder som bör vara del av en övergripande politik för tobakskontroll, såsom förbud mot reklamaffischer och reklamskyltar eller reklam på bio, kan för närvarande inte harmoniseras enligt gemenskapens bestämmelser om den inre marknaden i en särskild åtgärd mot tobaksbruk.

(11) Alla ovan nämnda faktorer lyfter fram behovet av ett övergripande angreppssätt för tobakskontroll för att minska förekomsten av tobaksrelaterade sjukdomar i gemenskapen.

⁷ EGT L 95, 16.4.1996, s. 9.

⁸ EGT L 194, 18.7.2001, s. 26.

⁹ EGT C 270, 25.9.2001, s. 97.

(12) Som en del av en övergripande politik för tobakskontroll är det viktigt att anta åtgärder som särskilt minskar efterfrågan på tobaksvaror bland barn och ungdomar. Sådana åtgärder kan vara insatser för att minska utbudet av tobaksvaror till barn och ungdomar och för att förbjuda vissa typer av reklam, marknadsföring och säljfrämjande åtgärder för tobaksvaror, med hänsyn till att sådana strategier utan åtskillnad påverkar ungdomar och andra åldersgrupper.

(13) Vissa former av försäljning och distribution av tobaksvaror underlättar barns och ungdomars tillgång till dessa varor, och bör därför regleras av medlemsstaterna.

(14) Eftersom varuautomater är synliga för såväl konsumenter som icke-konsumenter, bör de inte förses med annat reklammaterial än sådant som är oundgängligt för att upplysa om de produkter som säljs.

(15) Två andra viktiga åtgärder på EG-nivå tar itu med tobaksreklam och sponsring av tobaksvaror. Genom direktivet om television utan gränser från 1989¹⁰ förbjuds alla former av TV-reklam för tobaksvaror och i det föreskrivs att TV-program inte får sponsras av fysiska eller juridiska personer, vars huvudsakliga verksamhet består i tillverkning eller försäljning av tobaksvaror. I det aktuella förslaget till direktiv om reklam för och sponsring till förmån för tobaksvaror ingår ett förbud mot tobaksreklam i tidningar och andra tryckta publikationer, i radio och via informationssamhällets tjänster. I förslaget förbjuds även tobaksbolags sponsring av radioprogram och evenemang som äger rum i flera medlemsstater eller på annat sätt har gränsöverskridande effekter.

(16) Rekommendationen behandlar andra typer av reklam, marknadsföring och säljfrämjande åtgärder som industrin använder för att främja tobakskonsumtion, som kan nå barn och ungdomar utan åtskillnad. Sådana metoder är användningen av tobaksvarumärken på varor eller tjänster som inte har något samband med tobak (brand-stretching) och/eller kläder (merchandising), användning av PR-material (vanliga föremål som askkoppar, tändare, parasoller och andra liknande föremål) och av tobaksvaruprover,

¹⁰ EGT L 298, 17.10.1989, s. 23.

användning och förmedling av säljfrämjande åtgärder, (t.ex. rabatter, gåvor, premier eller möjligheter att delta i reklamtävlingar eller spel) användning av skyltar, affischer och andra reklammetoder inomhus eller utomhus (reklam på varuautomater), tobaksreklam på biografier samt alla andra former av reklam, sponsring eller metoder som direkt eller indirekt syftar till att främja tobaksvaror. Medlemsstaternas myndigheter bör anta lämpliga lagstiftnings- eller förvaltningsåtgärder för att, i enlighet med nationella konstitutioner eller konstitutionella principer, särskilt förbjuda sådan verksamhet som på något sätt främjar tobaksvaror samtidigt som den kringgår sådana förbud mot direkt tobaksreklam som redan gäller för vissa medier.

(17) Världshälsoorganisationen och Världsbanken rekommenderar alla länder att förbjuda alla former av tobaksreklam och marknadsföring av tobak. I de fall då endast vissa former av direkt tobaksreklam förbjuds, flyttar tobaksindustrin ofta reklambudgeten till andra strategier för marknadsföring, sponsring och säljfrämjande åtgärder genom att använda kreativa och indirekta sätt att främja tobaksvaror, särskilt till ungdomar. På så sätt kan effekten av partiella förbud mot reklam för tobaksvaror bli begränsad. Vidare har Världsbanken dragit slutsatsen att reklam ökar konsumtionen av cigaretter och att lagstiftning som förbjuder reklam skulle minska konsumtionen under förutsättning att förbudet är övergripande och omfattar alla medier och all användning av varumärkesnamn och logotyper. En sådan minskning av cigarettkonsumtionen skulle ha omedelbara positiva följder för folkhälsan på både kort och lång sikt. Uppgifter om tobaksindustrins totala utgifter för säljfrämjande åtgärder för tobaksvaror är därför en viktig förutsättning för att man skall kunna kontrollera om politiken för tobakskontroll är effektiv ur ett folkhälsoperspektiv. Med hjälp av sådana uppgifter kan man fastställa om bestämmelser kringgås, särskilt genom omläggning av budgetmedel till nya eller oreglerade marknadsföringsformer. Tobaksindustrin bör ha skyldighet att regelbundet redovisa sådana utgifter.

(18) Med tanke på hälsoriskerna med passiv rökning, bör medlemsstaterna inrikta sig på att rökare och icke-rökare skyddas mot passiv rökning.

(19) Medlemsstaterna bör fortsätta utvecklingen av strategier och insatser för att minska tobaksbruket, bland annat genom att stödja program för hälsoundervisning för att öka förståelsen för riskerna med tobaksbruk och andra förebyggande program för att motverka rökning.

(20) I Världshälsoorganisationens ramkonvention om tobaks-kontroll, för närvarande under förhandling, ingår många av de frågor som tas upp i denna rekommendation. Därför är det viktigt att se till att åtgärderna i denna rekommendation stämmer överens med det utkast till ramkonvention som just nu diskuteras.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS ATT MEDLEMS- STATERNA

1. antar lämpliga lagar och/eller andra författningar i överens-stämmelse med nationell praxis och nationella förhållanden för att förhindra tobaksförsäljning till barn och ungdomar, och bland annat

- a) kräver att de som säljer tobaksvaror tar reda på att köparna har uppnått den lägsta ålder för inköp av sådana varor som fastställs i nationell lagstiftning, om en sådan åldersgräns finns,
- b) undantar tobaksvaror från självbetjäning i butiker,
- c) begränsar tillgången till tobaksautomater till platser dit endast sådana personer har tillträde som uppnått den lägsta ålder för inköp av tobaksvaror som fastställs i nationell lagstiftning, om en sådan åldersgräns finns, eller på annat, lika effektivt sätt reglerar tillgången till de tobaksvaror som säljs i sådana automater,
- d) begränsar distansförsäljning av tobaksvaror inom detalj-handeln, såsom försäljning via Internet, till vuxna genom att använda relevanta tekniska medel,
- e) förbjuder försäljning av sötsaker och leksaker avsedda för barn och tillverkade med en klar avsikt att produkten och/eller dess förpackning till utseendet skall likna en typ av tobaksvara,
- f) förbjuder försäljning av cigaretter styckevis eller i förpack-ningar om mindre än 19 cigaretter.

2. antar lämpliga lagar och/eller andra författningar för att i överensstämmelse med nationella konstitutioner eller konstitu-

tionella principer förbjuda följande former av reklam och marknadsföring:

- a) användning av tobaksvarumärken på varor eller tjänster som inte har något samband med tobak,
- b) användning av PR-material (askkoppar, tändare, parasoller osv.) och tobaksvaruprover,
- c) användning och förmedling av säljfrämjande åtgärder, t.ex. rabatter, gåvor, premier eller möjligheter att delta i reklam-tävlingar och spel,
- d) användning av skyltar, affischer och andra reklammetoder inomhus eller utomhus (såsom reklam på tobaksautomater),
- e) användning av reklam på biografier, samt
- f) alla andra former av reklam, sponsring eller metoder som direkt eller indirekt syftar till att marknadsföra tobaksvaror,

3. antar lämpliga åtgärder, genom att införa lagstiftning eller genom andra metoder i överensstämmelse med nationell praxis och nationella förhållanden, kräver att tillverkare, importörer och andra som i stor skala handlar med tobaksvaror och med andra varor och tjänster som har samma varumärke som tobaksvaror, för medlemsstaterna redovisar sina utgifter för reklam, marknadsföring, sponsring och säljfrämjande kampanjer som inte omfattas av förbud i nationell lagstiftning eller gemenskapslagstiftning,

4. ser till att myndigheter eller andra organ på lämplig nivå genomför lagstiftning och/eller andra effektiva åtgärder i överensstämmelse med nationell praxis och nationella förhållanden som ger ett adekvat skydd mot exponering för passiv rökning på arbetsplatser inomhus, på avgränsade offentliga lokaler och på kollektiva färdmedel. Prioritet bör bland annat ges åt utbildningsanstalter, sjukvårdsinrättningar och platser som tillhandahåller tjänster åt barn,

5. fortsätter att utarbeta strategier och insatser för att minska tobaksbruket, bland annat genom att stödja program för en övergripande hälsoinformation, särskilt i skolor, och allmänna program för att motverka tobaksbruk och övervinna tobaksberoendet,

6. ser till att ungdomars bidrag till hälsorelaterad politik och verksamhet riktad mot ungdomar utnyttjas fullt ut, särskilt på informationsområdet, samt främjar särskilda verksamheter som igångsätts, planeras, genomförs och utvärderas av ungdomar,
7. antar och genomför lämpliga pris- och skatteåtgärder på tobaksvaror för att motverka tobakskonsumtion,
8. inför alla nödvändiga och lämpliga förfaranden för att kontrollera efterlevnaden av de regler som anges i denna rekommendation, och
9. informerar kommissionen en gång vartannat år om de åtgärder som vidtagits på grundval av denna rekommendation.

HÄRIGENOM UPPMANAS KOMMISSIONEN ATT

1. följa och bedöma utvecklingen och de åtgärder som vidtas i medlemsstaterna och på gemenskapsnivå,
2. rapportera om genomförandet av de föreslagna åtgärderna på grundval av uppgifter från medlemsstaterna, senast ett år efter mottagandet av denna information från medlemsstaterna enligt denna rekommendation, och
3. överväga om de åtgärder som anges i denna rekommendation fungerar effektivt och överväga behovet av ytterligare åtgärder, särskilt om skillnader konstateras inom den inre marknaden på de områden som omfattas av denna rekommendation.

Utfärdad i Bryssel den 2 december 2002.

På rådets vägnar

B. BENDTSEN

Ordförande

Sammanfattning av intervjuundersökning i sex kommuner 2004 rörande tobaksförsäljning och tobakskontroll

av Susanne Ljunglöf 2004-04-16

1. Bakgrund till undersökningen

Denna intervjuundersökning är gjord inom ramarna för den statliga utredningen *Genomförande av WHO:s ramkonvention om tobakskontroll m.m.* (S 2003:14). Utredningens uppdrag finns i regeringens direktiv av den 18 december 2003 (dir. 2003:168).

Syftet med intervjuundersökningen är att samla in uppgifter om under vilka villkor som tobaksvaror säljs till konsumenterna i några utvalda kommuner. Beslutet om att genomföra en intervjuundersökning har fattats i samråd med Svenska kommunförbundet och Statens folkhälsoinstitut. Undersökning baseras på intervjuer med åtta personer ansvariga för tillsyn enligt tobakslagen i sex utvalda kommuner.

Intervjuerna är gjorda under vecka 13 och 14, 2004. Fyra intervjuer, med Eda kommun, Sundsvalls kommun, Västerås stad och Örkelljunga kommun, har gjorts via telefon. Två besöksintervjuer har även genomförts med Göteborgs stad/Lundby stadsdel och Solna stad. Intervjuerna har gjorts med stöd av en så kallad intervjuguide.

2. Deltagande kommuner

Utredningen har valt att intervjua tillsynsansvariga i sex kommuner. Urvalet av kommuner har gjorts i samråd med Statens folkhälsoinstitut. Huvudkriteriet har varit god tillsyn – vilket definierats utifrån att kommunen har svarat ja på följande tre frågor i den enkät som Statens folkhälsoinstitut genomförde under 2003 angående kommunernas tillsyn enligt tobakslagen:

1. Från den 1 januari 2003 skall alla serveringsställen ha områden där rökning är förbjuden. Har kommunen under 2002 genomfört några särskilda insatser med anledning av detta?
2. Har kommunen besökt lokaler eller motsvarande i informations-/kontrollsyfte gällande tobakslagens bestämmelser om begränsningen av rökning under 2002?
3. Har kommunen besökt försäljningsställen i informations-/kontrollsyfte gällande tobakslagens bestämmelser om åldersgränsen vid tobaksköp under 2002?

Av de 46 kommuner som svarat ja på samtliga frågor gjordes sedan ett urval utifrån bl.a. kriterierna geografisk spridning och kommunstorlek.

Nedanstående sex kommuner deltog i intervjuundersökningen:

<i>Kommun</i>	<i>Fakta</i>
Eda kommun	Antal invånare: 8 662 Län: Värmland
Göteborgs stad/ Lundby stadsdel	Antal invånare: Göteborgs stad: Ca 474 000 Lundby: Ca 33 000 Län: Västra Götaland
Solna stad	Antal invånare: 57 994 Län: Stockholm
Sundsvalls kommun	Antal invånare: Ca 93 300 Län: Västernorrland
Västerås stad	Antal invånare: Ca 128 900 Län: Västmanland
Örkelljunga kommun	Antal invånare: Ca 8 900 Län: Skåne

Tre av de sex kommunerna, Solna, Västerås och Örkelljunga, anser inte att den egna kommunens tobaksförsäljning skiljer sig från övriga landet. Göteborg och Sundsvall uppger att kommunen har problem med smuggeltobak. Sundsvalls kommun och Tullverket i Sundsvall samarbetar för att kartlägga smuggeltobaken. Karaktäristiskt för Göteborg anses även vara att kommunen generellt sett har ett stort antal små närbutiker och att tobaksvaror är en av de

viktigaste försäljningsvarorna för denna typ av butik. Det stora antalet närbutiker leder till konkurrens mellan butikerna. Ett sätt att locka kunder är att sälja billig tobak.

Tobaksförsäljningen i Eda kommun är starkt påverkad av att kommunen gränsar till Norge. Enligt kommunens beräkningar utgör handeln med Norge ca 90 procent av kommunens totala försäljning av livsmedel och tobak. Enligt Eda kommun är priset på tobak i Sverige ca hälften av priset i Norge.

Solna kommun uppger att det visserligen inte finns någon lokal prägel på försäljningen men att konsumtionen i kommunen skiljer sig från riksgenomsnittet. En undersökning om drogvanor i årskurs 9 i Solna kommun genomförd 2002 visar att 48 procent av flickorna röker.¹ En nationell studie från CAN – Centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysning, 2003 – rörande andelen rökare bland pojkar och flickor visar att andelen rökande flickor i årskurs nio i hela Sverige är 30 procent.²

3. Försäljningsställen

3.1 Register

Alla kommuner uppger att de har upprättat ett register över försäljningsställen som säljer tobak. Trots att alla kommuner har register så har de inte haft möjlighet att lämna fullständiga uppgifter rörande antalet försäljningsställen.

<i>Kommun</i>	<i>Antal anmälda försäljningsställen</i>	<i>Antal icke anmälda försäljningsställen</i>	<i>Har register över försäljningsställen</i>
Eda	Ca 30	1–2	Ja
Göteborg	577	Ingen uppgift	Ja
Lundby	43	Ingen uppgift	Ja
Solna	Ca 94	Ingen uppgift	Ja
Sundsvall	Ca 150	10–20	Ja
Västerås	Ca 130	Ingen uppgift	Ja
Örkelljunga	Ca 25	3–4	Ja

¹ Undersökningen "Drogvanor i årskurs 9 i Solna Kommun 2002".

² Hvitfeldt, Andersson och Hibell, *Skolelevers drogvanor 2003*, CAN, Centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysning, Stockholm, 2004. Undersökningens resultat visar på en mindre andel rökare jämfört med resultat från tidigare år.

3.2 Kategorier

Uppgifterna om vilka olika typer av försäljningsställen för tobak som finns i kommunen varierar mellan kommunerna. Alla kommuner har inte dessa uppgifter inlagda i sitt register. Varje kommun har sin egen kategorisering gällande typ av försäljningsställen. Nedanstående uppgifter är kommunernas egna.

Kommun	Kategori av försäljningsställen
Eda	Livsmedelsbutiker (17 st.) Godiskiosker (2 st.) Videobutiker (1 st.) Bensinstationer (5 st.) ATG-ombud (2 st.) Campingplatser (3 st.)
Göteborg	Livsmedelsbutiker enskilda (326 st.) Livsmedelsbutiker kedjor (125 st.) Bensinstationer (54 st.) Serveringsställen personalmatsalar (4 st.) Serveringsställen pizza/grill (18 st.) Serveringsställe och butik (4 st.) Serveringsställen övriga (46 st.)
Lundby	Bensinstationer (3 st.) Serveringar (3 st.) Spelbutiker (4 st.) Närbutiker (12 st.) Kiosker (6 st.) Tobaksbutiker (3 st.) Livsmedelsbutiker (9 st.)
Solna	Livsmedelsbutiker (42 st.) Serveringar (12 st.) Kiosker (21 st.) Bensinstationer (9 st.)
Sundsvall	Livsmedelsbutiker Bensinstationer Kiosker Godisaffärer Serveringsställen (ca 45 st.)
Västerås	Livsmedelsbutiker Bensinstationer/ Kiosker
Örkelljunga	Livsmedelsbutiker (12–13 st.)

Bensinstationer (ca 8 st.)
Godisbutik (1 st.)
Videobutik (1 st.)
Dansrestaurang (1 st.)
Migrationsverket (1 st.)

3.3 Självbetjäning

Endast en kommun svarar att man har vetskap om att självbetjäning förekommer på försäljningsställen inom kommunen. I detta fall handlar det om ett antal bensinstationer där kunden tar snus ur kylskåp som är placerade ute i butiken och sedan själv tar med sig varan till kassan för betalning.

Fem av sex kommuner uppger således att självbetjäning av tobak, i den meningen att kunden själv plockar tobaksvaran och tar med sig varan till kassan för att betala, inte förekommer i någon större utsträckning på något försäljningsställe i kommunen. Däremot förekommer självbetjäning på så sätt att tobaken finns placerad i en automat eller ett ställ ovanför kassören och att kunden själv plockar ned varan i samband med att den betalas. Detta förfaringssätt är vanligt i större livsmedelsbutiker.

Anledningen till att självbetjäning inte förekommer i någon större utsträckning uppges vara att tobak är en mycket stöldbegärlig vara.

3.4 Tobaksautomater

Alla tillfrågade kommuner svarar att det förekommer tobaksautomater på försäljningsställen i kommunen. Göteborg, Sundsvall och Västerås har inga registeruppgifter om antalet tobaksautomater. I Solna kommun har nio försäljningsställen, som anmält försäljning av tobak, uppgett att de har tobaksautomater. Två kommuner, Eda och Örkelljunga, uppger att man endast har ett försäljningsställe i kommunen som har tobaksautomat. I Eda är det på en camping och i Örkelljunga är det på Migrationsverkets förläggning.

Den vanligaste platsen för tobaksautomater enligt kommunerna är restauranger, nattklubbar och pubar. Speciellt vanligt är det på nattöppna restauranger som säljer alkohol. I Västerås, Solna och

Sundsvall finns även tobaksautomater i ett antal av kommunens stora livsmedelsbutiker.

Fyra av sex kommuner nämner att mörkertalet är stort beträffande förekomsten av tobaksautomater och tror att kommunen endast har vetskap om ett fåtal av alla de försäljningsställen som har tobaksautomater. Speciellt stort tror man att mörkertalet är då det gäller automater uppställda på arbetsplatser.

Kommun	Register över tobaksautomater	Typ av försäljningsställe med tobaksautomat
Eda	Ja	Campingplats
Göteborg	Nej	Stora restauranger/Pubar
Lundby	Nej	Ingen uppgift
Solna	Ja	Stora livsmedelsbutiker Pubar/Restauranger Arbetsplatser Hotell Lobbyer
Sundsvall	Nej	Livsmedelsbutiker Högskolan Pubar/Restauranger
Västerås	Nej	Livsmedelsbutiker Pubar/Restauranger Arbetsplatser
Örkelljunga	Ja	Migrationsverkets förläggning

Ingen av de tillfrågade kommunerna är fullständigt nöjda med övervakningen av de tobaksautomater som kommunen har vetskap om. En bättre övervakning är möjlig på hotell, där automaterna är placerade i hotellentrén nära en bevakad hotellreception, samt på nattöppna restauranger som har försäljning av alkohol. På de sist nämnda ställena brister i vissa fall övervakningen av att automaterna är placerade t.ex. i kapprum eller i nära anslutning till toaletterna. Trots detta tror man från kommunernas sida inte att det sker försäljning till minderåriga eftersom de flesta av dessa ställen inte släpper in ungdomar under 18 år i lokalen.

Alla tre kommuner som nämnt att stora livsmedelsbutiker har tobaksautomater säger att de har fått information om att butikerna brustit i sin övervakning av automaterna. I dessa fall har man från kommunens sida försökt att uppmärksamma butiksägaren på detta. På dessa försäljningsställen står automaterna placerade direkt utanför kassalinjen. En av kassörerna är ansvarig för att övervaka

tobaksautomaterna. Det fungerar bra så länge som kassören har få kunder att expediera, men om det bildas kö tvingas kassören att släppa sitt ansvar för övervakningen av tobaksautomaterna och betjänar i stället kunderna i kassan. När företrädare för Solna kommun tog upp problemet med ett av de berörda försäljningsställen svarade butiksägaren att det är viktigt att ha kvar placeringen av automaterna eftersom det är många kunder som enbart vill köpa tobak och dessa skall inte behöva stå i kö för att göra det. Ingen av kommunerna anser dock att tobaksautomat är det vanligaste sättet för ungdomar under 18 år att få tag på tobak.

3.5 Reklam

Kommunen har inte ansvaret för tillsynen över hur försäljningsställen gör reklam för tobak. På grund härav varierar kunskapen om försäljningsställets eventuella tobaksreklam. Merparten av kommunerna anser att påträngande tobaksreklam förekommer i liten utsträckning. Enligt kommunerna är det små försäljningsställen, såsom kiosker och närbutiker, som i huvudsak gör reklam för tobak. Det anses bero på att denna typ av försäljningsställen är mera beroende av inkomsten från tobaksförsäljningen än större butiker, eller att det föreligger en överetablering av små närbutiker vilket leder till att konkurrensen om kunderna ökar.

Enligt kommunerna utgörs tobaksreklamen oftast av olika typer av prisreklam, såsom reklam för billiga tobaksmärken eller styckpris för en limpå cigaretter. Eda kommun uppger att den så kallade prisreklamen är väldigt vanlig i kommunen eftersom handlarna vill locka norska köpare att välja just deras butik. Två kommuner uppger att man har haft problem med så kallad påträngande reklam i samband med att distributörer vill introducera nya produkter på marknaden. T.ex. berättade ansvarig för tobakstillsynen i Eda kommun att man under 2003 haft stora problem med ett par försäljningsställen som gjorde reklam för nya märken. I detta fall utgjordes reklamen av skyltar på gatan och i skyltfönster med budskap om tobakens välsmakande och välgörande effekt. Även Solna kommun uppger att de haft problem på ett antal försäljningsställen då nya märken introducerats.

Tobaksreklamen uppges ofta vara handskriven, särskilt gäller detta prisreklamen. Några kommuner beskriver att det även är vanligt med en förtryckt bild på t.ex. en viss tobaksprodukt och

sedan fyller försäljningsstället själv i priset på produkten. Prisreklamen är för det mesta placerad i butikernas skyltfönster.

4. Tillsyn

Två kommuner, Solna och Göteborg, har gjort så kallade provköpsstudier. Solna stad har de senaste fyra åren genomfört tre sådana studier. Årets studie genomfördes i februari 2004. Ungdomarna var arton år när studien genomfördes, men hade inte med sig legitimation som kunde styrka att de hade den lagliga åldern för att köpa tobaksvaror. Av 56 butiker som anmält tobaksförsäljning ingick 38 butiker i studien och 26 av dessa 38 butiker sålde tobak till ungdomarna. I 12 av 38 butiker frågade expediten ungdomarna om legitimation. I inget fall då ungdomarna tillfrågades om legitimation fick de köpa tobak.³ I tre butiker tillfrågades ungdomarna om sin ålder och tilläts efter det att de svarat att köpa tobak. Göteborg genomför en liknande studie under våren 2004.

Solnas studie visade att det i de mindre butikerna, med en till två kassor, ställdes strängare legitimationskrav än på de försäljningsställen som hade tre eller flera kassor. I Lundby stadsdel i Göteborg samt i Västerås tror man att det är de mindre försäljningsställena som har svårt med efterlevnaden av 18-årsgränsen. Sundsvall, Västerås och Örkelljunga kommun tror inte att det är någon viss typ av försäljningsställen som brister i efterlevnaden av 18-årsgränsen.

Alla sex kommuner har som mål att göra minst ett tillsynsbesök per försäljningsställe och år. Ett par kommuner uppger att man ofta hinner med ett till två besök utöver detta. Några kommuner nämner att de utan problem hinner besöka alla försäljningsställen som säljer livsmedel och alkohol, eftersom denna tillsyn sker i samband med annan tillsyn som kommunen ansvarar för, men att de ibland har svårt att hinna med tillsynen på övriga försäljningsställen. En kommun menar att det är mycket svårt att hinna med de försäljningsställen som ligger utanför kommunens livsmedelstillsyn.

På Folkhälsoinstitutets enkät för 2002 rörande kommunernas tillsyn enligt tobakslagen svarar alla kommunerna i intervjustudien jakande på frågan om kommunen besökt försäljningsställen i

³ Studien redovisas i en PM: "Uppföljning av inköpsförsök av folköl och tobak i Solna stad februari 2004", Socialförvaltningen, Solna stad, Ann Gotting-Veide.

informations- eller kontrollsyrte gällande tobakslagens bestämmelser om åldersgräns vid försäljning av tobak.⁴ Flera kommuner framhåller att det inte finns någon tid över att försöka söka upp försäljningsställen som inte anmält sin tobaksförsäljning till kommunen. Alla kommuner uppger att de vid dessa årliga tillsynsbesök försöker få ett samtal med butikens ägare och informerar om tobakslagen m.m. I Eda kommun försöker man också hinna med att samtala med de anställda. Alla kommuner anser att kommunens viktigaste verktyg för att påverka försäljningsställen att följa lagstiftningen är de samtal som förs mellan kommunens representant och försäljningsställets ägare när kommunen besöker dem.

5. Hur får minderåriga tag i tobaksvaror?

I fem av de sex tillfrågade kommunerna tror man att de vanligaste sätten som minderåriga får tag på tobak är genom att de köper tobaken själva eller får tobak från sina äldre kompisar. Dessa svar stämmer väl överens med resultat från en nationell studie från 2000 rörande hur rökande flickor och pojkar i årskurs nio får tag på cigaretter. Studien visar att 58 procent av de rökande flickorna köpte sina cigaretter själva och 66 procent av pojkarna. 56 procent av flickorna respektive 49 procent av pojkarna blev bjudna av en kamrat.⁵ En av kommunerna, Örkelljunga, skiljde sig från övriga eftersom man tror att närheten till Danmark gör att ungdomar åker dit och köper tobak. Alla kommuner anser att langning av tobak är mycket vanligt förekommande. Ett par kommuner menar att försäljningsställena har en mycket låg kunskap om att det är förbjudet att sälja tobak till en vuxen som i sin tur säljer eller ger sin tobak till en minderårig person.

Ingen av kommunerna anser att det är vanligt förekommande att minderåriga personer själva säljer tobak. Ingen kommun har dock gjort någon undersökning som rör detta.

Fem av sex kommuner uppger att de gjort tillsyn med speciell inriktning de senaste två åren. I tre av dessa fall handlar det om att kommunen, på olika sätt, fått information om missförhållanden på ett eller flera försäljningsställen i kommunen eller stadsdelen. I en

⁴ Antal besök per kommun som uppges i enkätsvaren: Eda (23 st.), Göteborg (500 st.), Solna (80 st.), Sundsvall (4 st.), Västerås (ca 50 st.) och Örkelljunga (3 st.).

⁵ Andersson, Barbro, *Svenska elevers drogvanor från sexan till nian – Rapport nr 70*, CAN, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Fler svarsalternativ kunde anges vilket leder till att det sammanlagda procenttalet överstiger 100 procent.

kommun, Eda, har speciell tillsyn gjorts av försäljningsställen som ligger i närheten av skolor. I Västerås genomförde kommunen en riktad tillsyn mot ett femtiotal serveringsställen. En del av denna riktade tillsyn bestod av information och rådgivning rörande tobakslagen till försäljningsställena.

6. Överträdelser och sanktioner

Tre av sex kommuner uppger att de känner till någon försäljare inom detaljhandeln i kommunen som överträtt förbudet att sälja tobak till minderåriga. I samtliga dessa fall har dock överträdelserna bedömts som ringa [Solna (3 st.), Sundsvall (1 st.) och Örkelljunga (1 st.)].

Kommunerna har fått frågor om vilka förelägganden eller förbud som kommunen meddelat enligt 20 § tobakslagen samt om dessa har förenats med vite. Två kommuner, Örkelljunga och Västerås, har meddelat förbud om försäljning av tobak. I Västerås skedde detta i november 2003. I Örkelljunga fattades beslutet någon gång under 2002 och var kopplat till vite.

Fem av de sex intervjuade kommunerna menar att den befintliga lagregleringen inte är tillräcklig för att kommunen skall kunna utöva en effektiv verksamhet. Eda kommun anser däremot att nuvarande lagstiftning är tillräcklig men att tobakstillsynen är ett nedprioriterat område. De fem kommuner som ansåg att dagens lagstiftning inte är tillräcklig vill att kommunerna får bättre sanktionsmöjligheter. Vitesförelägganden tar för lång tid. Någon form av tillståndsplikt vore det bästa. Om tillstånd krävs finns det möjlighet för kommunen att återta tillståndet om ägaren av ett försäljningsställe missköter sig. Mycket få anmälningar om försäljning kommer spontant. De flesta anmälningar kommer efter det att kommunen sökt upp ett försäljningsställe.

Kommunvis statistik över detaljhandel med tobaksvaror¹

KODFÖRKLARING TYPER LIVSMEDELSBUTIKER

BUTIKSTYP – Klassificering enligt HUI.

<i>Kod</i>	<i>Butikstyp</i>	
100	Kommande butik	
110	Stormarknad	minst 2500 kvm säljyta, externt läge och varuhussortiment (minst 20 % av omsättningen utgörs av specialvaror).
120	Varuhus	minst 1 500 kvm säljyta, varuhussortiment och som ej är stormarknad.
200	Varumarknad	livsmedelsbutik (butik där minst 50 % av omsättningen utgörs av livsmedel och som ej är varuhus eller stormarknad) med minst 800 kvm säljyta och där minst 20 % av säljytan (alternativt 10 % av omsättningen) utgörs av specialvaror.
210	Dagligvarumarknad	livsmedelsbutik med minst 800 kvm säljyta och som ej är varumarknad.
220	Varuhall	livsmedelsbutik med 400–799 kvm säljyta där minst 20 % av säljytan (alternativt 10 % av omsättningen) utgörs av specialvaror.
230	Dagligvaruhall	livsmedelsbutik med 400–799 kvm säljyta och som ej är varuhall.
240	Servicebutik	livsmedelsbutik med högst 250 kvm säljyta, öppen på söndagar samt minst 70 timmar per vecka eller som tillhör vissa kedjor med svh-profil.
270	Trafikbutik	servicebutik i anslutning till bensinstation.
280	Övriga dagligvarubutiker	livsmedelsbutik med högst 399 kvm säljyta och som ej är servicebutik.

¹ Siffrorna kan innehålla försäljningsställen som i det enskilda fallet inte säljer tobaksvaror.

<i>Kod</i>	<i>Butikstyp</i>	
290	Säsongsbutik	livsmedelsbutik som endast är öppen del av året.
299	Övrig livs	begränsat dagligvarusortiment (ett fåtal enheter, ej Dagligvarubutik).

KODFÖRKLARING TYPER SERVICEHANDEL

<i>Kod</i>	<i>Butikstyp</i>	
300	Prospekt service-handel	säljer alltför begränsat sortiment för att räknas som servicehandel. Kan t ex vara en bensinstation eller spelbutik som bara säljer tidningar, bara tuggummi eller bara lite kalla drycker. Vid en breddning av sortimentet kommer uppgradering ske till annan kundtyp, t ex kiosk eller tobaksaffär.
310	Kiosk	vid expediering befinner sig kund normalt utanför lokalen. Huvudsakligen försäljning av konfektyr, glass, drycker, tidningar, tobak, begränsat sortiment livsmedel.
320	Tobaksaffär	vid expediering befinner sig kund normalt inne i lokalen. Huvudsakligen försäljning av tobak/tillbehör och tidningar men även vanligen kiosksortiment.
330	Frukt-/konfektyr-affär	vid expediering befinner sig kund normalt inne i lokalen. Huvudsakligen försäljning av frukt/konfektyr men även övrigt kiosksortiment. Till denna grupp räknas även en del videoaffärer med begränsat kiosksortiment.
340	Gatukök	vid expediering befinner sig kund normalt utanför lokalen eller i mindre kundficka. (gatukök med mer än tjugo sittplatser klassas som hamburgerrestaurang). Huvudsakligen försäljning av hamburgare, korv, drycker etc.

<i>Kod</i>	<i>Butikstyp</i>	
350	Café/konditori	försäljning och servering av kaffe, te, konditorivaror, smörgåsar, enkla maträtter (paj, soppa etc.). Vid servering av "lagad mat" klassas enheten som storhushåll ("café med lagad mat").
360	Kiosk & gatukök	kombination av verksamhet enligt ovan.
370	Café & gatukök	kombination av verksamhet enligt ovan.
380	Café & gatukök & kiosk	kombination av verksamhet enligt ovan.
390	Café & kiosk	kombination av verksamhet enligt ovan.

Kommun	Typ kod																				Totalt
	100	110	120	200	210	220	230	240	270	280	290	310	320	330	340	350	360	370	380	390	
ALE					2		6	4	4	2		5	3	6			1				33
ALINGSÅS		1			2		1	4	2	5		9	6	12			2				44
ALVESTA				2	1		2	1	2	5		7		6							26
ANEBY							1	1	1	3		3		1							10
ARBOGA				1	1		2		5	1		2	2	5							19
ARJEPLOG						2	1		3	1		2		2					1		12
ARVIDSJAUR				1			2		3	3		1		2							12
ARVIKA					3			2	6	9		14	6	9							49
ASKERSUND				1	1	1		2	4	4		5	1	1							20
AVESTA		1			3		2	4	7	2		4	7	3							33
BENGTSFORS				1			2	1	4	5		5	1	1							20
BERG					1		2	1	5	11		6	1	2							29
BJURHOLM								1		4		1		1							7
BJUV				1	1	1	1	1	2			5	2	4			1				19
BODEN			1	1	1	1	1	2	6	10		5	2	7		1				1	39
BOLLEBYGD							1	1	1	3		3	1	2							12
BOLLNÄS					4		6	3	5	6		5	3	6							38
BORGHOLM				1	1	1	2	6	4	6	1	21	3	10			3			1	60
BORLÄNGE	1	1		1	3		5	4	8	4		20	12	14			1				74
BORÅS		1			4		7	16	13	13		20	20	32							127
BOTKYRKA		2		1	7		5	13	6	1		19	9	18			1			2	84
BOXHOLM						1	1		2			2		1							7
BROMÖLLA				1	1			2	1			4	2	6							17
BRÄCKE						1	2	1	3	6		3	1								17
BURLÖV		1					2	5	4			3		5							20
BÅSTAD					2		3	1	3	5		7	1	3							25
DALS-ED					1		1		1	1		2		4			1				11
DANDERYD					2		1	3	3	4		6	4	6						1	30
DEGERFORS				1	1		1	3	2	2		2	3	2							17
DOROTEA						1	1		2	4		2									10
EDA					1			2	4	6		4	5	10							32

Kommun	Typ kod																				Totalt
	100	110	120	200	210	220	230	240	270	280	290	310	320	330	340	350	360	370	380	390	
EKERÖ					1	1	2	2	3	4		3	2	1			1				20
EKSJÖ				2			2	4	2	4		10	2	3							29
EMMABODA				1	1		1		1	5		5	1	2							17
ENKÖPING		1			4		3	1	6	3		12	4	16							50
ESKILSTUNA		1		2	7	1	5	15	8	7		26	16	28			2				118
ESLÖV		1	1	1	1		2	5	4	6		7	5	7			2				42
ESSUNGA							2		1	2		1									6
FAGERSTA				1	1		1		3	1		4	1	3							15
FALKENBERG		1			5			9	9	14	1	15	4	20			1				79
FALKÖPING				1	3		2	3	4	7		9	7	11						1	48
FALUN		1		1	6		5	6	11	8		16	9	11						1	75
FILIPSTAD			1	1	1		1	1	2	4		8	4	4		1					27
FINSPÅNG		1			4		1	4	1	2		6	2	2							23
FLEN				1	2	1	2	1	4	3		2	5	3							24
FORSHAGA					1		1	4	1	3		6	1								17
FÄRGELANDA							2	1		4		4		3							14
GAGNEF						1	4	1	3	3		2		1							15
GISLAVED				4			4	4	6	5		14	2	7							46
GNESTA					2	2			1	2		2		2							11
GNOSJÖ					1	1	2	1	1	1		4		4							15
GOTLAND		1		1	7	1	7	1	7	24	1	55	5	14			1		1		126
GRUMS					1				3	3		3		3							13
GRÅSTORP					1		1		3			1					1				7
GULLSPÅNG							2		1	1		5	1	1							11
GÄLLIVARE		1	1		1	1	1	1	5	6		9		4							30
GÄVLE		3		2	4	3	9	13	18	4		20	19	43			4			2	144
GÖTEBORG	1	3		2	25	1	39	114	48	48		100	120	335			2		2	2	842
GÖTENE					1			1	2	4		5	2	2			1				18
HABO							3	1	2	1		4	1	1							13
HAGFORS			1	1	2			2	4	4		2		3							19
HALLSBERG				2			3	3	4			5	1	4							22
HALLSTAHAMMAR				1	3			1	4			3	2	5						1	20

Kommun	Typ kod																				Totalt
	100	110	120	200	210	220	230	240	270	280	290	310	320	330	340	350	360	370	380	390	
HALMSTAD		3		1	8	1	5	16	12	6	1	49	16	41			1				160
HAMMARÖ					2			2	3	3		3	1	2							16
HANINGE		2		1	3	1	7	8	5	7	1	28	8	21			2				94
HAPARANDA					2		1	1	3	4		1	2	3							17
HEBY						1	1		2	7		8	2	4							25
HEDEMORA				2	2		1	3	3			8	2	3							24
HELSINGBORG		2			6	1	10	23	16	20		34	38	57							207
HERRLJUNGA					1		2		2	4		1	1	1							12
HJO							3			1		5		1			1				11
HOFORS			1		2			2	1	2		5	1	1							15
HUDDINGE		1		1	7		8	5	8	4		24	18	23							99
HUDIKSVALL					4	1	6	5	14	8		18	2	16						1	75
HULTSFRED				1	1	1	3	2	2	3		10	1	4							28
HYLTE				1		1	1	3	3	2		5		1							17
HÅBO					1		1	1	4	1		6	2	3							19
HÄLLEFORS				1			1		2	3		4	1	4							16
HÄRJEDALEN				3		3	2	2	7	8	2	10		4							41
HÄRNÖSAND		1			4		2	1	6	1		10	5	6						1	37
HÄRRYDA					2		1	2	4	4		10	3	6			1			1	34
HÄSSLEHOLM		2		1	1	1	8	11	5	5		11	7	9		1					62
HÖGANÄS				1	2		1	2	3	4		9	5	9							36
HÖGSBY							2	2	2	6		1		3							16
HÖRBY				3	1			2	3	5		1	1	5							21
HÖÖR		1		1	2				3	2		4	1	4							18
JOKKMOKK				1		1			3	3		4									12
JÄRFÄLLA				1	6		3	9	8	2		10	11	21						1	72
JÖNKÖPING		2		1	7	2	10	10	18	13		57	17	46			1			1	185
KALIX			1	1	2		1	3	7	7		5		4			1			1	33
KALMAR		2	1	1	1		6	15	10	8		25	11	16							96
KARLSBORG						1	2	1	3	1		8		1							17
KARLSHAMN			1	1	4		4	7	6			7	7	8							45
KARLSKOGA		1			2		3	5	6	2		14	8	9			2				52

Kommun	Typ kod																				Totalt
	100	110	120	200	210	220	230	240	270	280	290	310	320	330	340	350	360	370	380	390	
KARLSKRONA		2		1	4		8	10	7	10	1	20	8	17			1				89
KARLSTAD		1			9		4	12	16	13		15	9	39					1		119
KATRINEHOLM			1		3	1	4		5	5		11	6	9			2				47
KIL					1		1	2	2	2		3	2	3							16
KINDA				1			2	1	2	5		2	2	3							18
KIRUNA		1					4	5	8	13		14	1	4							50
KLIPPAN				1		1	3	1	3	1		8	2				1			1	22
KNIVSTA					1			1	1	2				2							7
KRAMFORS				3	2	1	2	2	6	6		15		7							44
KRISTIANSTAD		1	1	2	5		5	14	13	11		26	16	22			1				117
KRISTINEHAMN		1	1	1			1	5	4	6		7	2	8			1				37
KROKOM							3	1	6	10		6		1			1			1	29
KUMLA				1	1			6	5	1		1	5	6							26
KUNGSBACKA					5	1	5	2	9	6		15	7	21			1				72
KUNGSÖR				1				1	1	2		2	1	2							10
KUNGÄLV		1			3			8	2	6		12	5	12							49
KÄVlinge				2	2		1	4	5	3		1	4	8			1				31
KÖPING					5		2	2	3	2		11	7	10							42
LAHOLM		1			2	2		5	5	10		18	2	12							57
LANDSKRONA				2	2		1	15	3	5		12	11	23			1			1	76
LAXÅ				1	1				3	3		3	1								12
LEKEBERG							2		1	2		4	1	1							11
LEKSAND				1	1		4	2	3			7	1	4							23
LERUM					4		1	2	4	4		3	4	11			1				34
LESSEBO						2	1		2	2		6									13
LIDINGÖ				1	3		4	3	4	2		9	5	7							38
LIDKÖPING					4		2	3	6	3		16	3	13							50
LILLA EDET					1		2	1	2	1		3	1	1							12
LINDESBERG				1	2		4	2	3	6		10	2	10			3				43
LINKÖPING		2			9		10	23	19	8		33	25	41	1						171
LJUNGBY			1	2	1		1	6	5	6		11	2	5							40
LJUSDAL					5	1		6	8	6		8	1	4			1				40

Kommun	Typ kod																				Totalt
	100	110	120	200	210	220	230	240	270	280	290	310	320	330	340	350	360	370	380	390	
LJUSNARSBERG					2	1		2	2	1		1		1							10
LOMMA					1		4	1	1	2		5	2	3							19
LUDVIKA				1	4	1			5	8		9	5	7			1				41
LULEÅ		1	1	2	6	2	5	4	13	10		25	11	18					1	1	100
LUND			1	1	7	1	9	20	9	15		23	18	30	1		1			1	137
LYCKSELE			1	1			2	1	3	11		5		3			1				28
LYSEKIL				1	1	1	3	3	2	1		15	2	9					1		39
MALMÖ		2		4	20	1	16	85	24	26		71	87	164						1	501
MALUNG				1	2		2	5	8	9	1	7	3	3							41
MALÅ						1	2			2		3	1	1							10
MARIESTAD					3		1	4	3	6		11	3	7							38
MARK					3	1	3	3	7	6		9		4							36
MARKARYD				1	1	2	1	2	1	1		5	2	5							21
MELLERUD					1	1	3		1	2		6	2	3							19
MJÖLBY				1	2	1	1	4	6	2		5	4	12							38
MORA			1		2		3	5	7	5		8	4	6			1				42
MOTALA		2			2		3	6	4	4		20	5	14			1				61
MULLSJÖ				1			1		1	1		3	1	2							10
MUNKEDAL					1		2	1	3	4		5		3			1				20
MUNKFORS							1	1	1	2		4		1	1				1		11
MÖLNDAL		1			4		5	12	9	2		15	5	35			1				89
MÖNSTERÅS				2			2	2	4	1		3		4			1				19
MÖRBYLÅNGA				1		1	3	4	3	6		7	2	3							30
NACKA				3	5		5	1	7	8		20	9	13			1			1	73
NORA					1	1	2	2	1			4	2	4							17
NORBERG						1	1	1	1	1		3		1			1				10
NORDANSTIG					1		2	3	6	2		4		3							21
NORDMALING					1	1		1	3	5		5	1	3			1				21
NORRKÖPING		2		1	9	2	9	20	15	8	1	39	28	49			1				184
NORRTÄLJE		2		2		1	4	7	8	22	2	27	11	9			1			1	97
NORSJÖ						1	1	1	2	2		1		1							9
NYBRO				2	1			2	3	5		9	2	5							29

Kommun	Typ kod																				Totalt
	100	110	120	200	210	220	230	240	270	280	290	310	320	330	340	350	360	370	380	390	
SOLLEFTEÅ				1		3	5	3	8	8		10	2	3							43
SOLLENTUNA		1			5		4	4	6	3		10	8	15							56
SOLNA	1				3		4	11	8	7		21	16	32							103
SORSELE						1	1		2	3		3		1							11
SOTENÄS					1		1	2	1	5		13	2	3			3				31
STAFFANSTORP				2			1	4	3			2	2	4							18
STENUNGSUND		1			2		1	2	5	2		3	2	6							24
STOCKHOLM		2		6	30	4	60	183	40	103		271	314	343			1		1	1	1359
STORFORS							1		1	1				2							5
STORUMAN				1		2	1	1	7	6		5	1	1							25
STRÄNGNÄS				1	2		6	4	6	3		9	2	9							42
STRÖMSTAD			1		6		2	5	4	4	1	19	13	16			2			1	74
STRÖMSUND				2			2	1	7	15		7	1	3			1				39
SUNDBYBERG				3	4			5	3	4		11	13	17							60
SUNDSVALL		1		1	9	1	9	9	20	14		26	8	30			1				129
SUNNE							3	2	4	6		5	2	3			1		1		27
SURAHAMMAR				2	1		1		3			5		1							13
SVALÖV				1				1	1	5		4		7							19
SVEDALA			1		2			3	4			4	5	5							24
SVENLJUNGA							1	5		3		3		3							15
SÄFFLE				1	2			7	2	4		4	4	6			1				31
SÄTER						1	2	2	2	2		2	1								12
SÅVSJÖ				1			2	1	3	1		3	2	3							16
SÖDERHAMN		1			3	1	3	4	9	4		11	1	12							49
SÖDERKÖPING					1	1	2	5	3	2		10	3	1							28
SÖDERTÄLJE		1			9	1	5	8	11	9		30	19	39					1		133
SÖLVESBORG				1	2			4	2	3		9	1	3					1		26
TANUM				1	1		1		5	7		20	2	7			2				46
TIBRO					2		1	1	3	2		2		3							14
TIDAHOLM				1	1		1	1	1			8	2	3							18
TIERP						2	5	1	5	7		10	2	3			1				36
TIMRÅ			1		2		2	2	5	2		6	2	4			1				27

Kommun	Typ kod																				Totalt
	100	110	120	200	210	220	230	240	270	280	290	310	320	330	340	350	360	370	380	390	
TINGSRYD				1	1			2	3	4		9	1	3			1				25
TJÖRN							4	1	4	5		7		3			2			1	27
TOMELILLA				1	1		1		2	2		7	4	7							25
TORSBY					1	2	1	3	8	13		7		3			1				39
TORSÅS							1	1	3	3		5	1	1							15
TRANEMO					1		2			5		7		2							17
TRANÅS				1	3		1	2	2			8	4	8							29
TRELLEBORG			1	1	2		4	12	3	4		9	8	16							60
TROLLHÄTTAN		1			3		4	4	5	8		15	8	22							70
TROSA					1		3	1	1	1		6	2	2							17
TYRESÖ				1	1		5	3	3	2		8	4	6							33
TÅBY		1			6		5	4	7	4		9	10	13							59
TÖREBODA					1				1	4		3	1	1							11
UDDEVALLA		1		1	5		5	6	10	2		18	10	19			1			1	79
ULRICEHAMN					1		1	3	3	9		5	2	7							31
UMEÅ		2	1	2	6	2	6	7	16	21		30	8	29			1				131
UPPLANDS VÄSBY					4		2	1	5	2		7	1	13							35
UPPLANDS-BRO		1			1		4	2	1			2	4	7							22
UPPSALA		3		4	10		17	15	21	13		38	24	72			3			1	221
UPPVIDINGE						1	2	1	4	4		1		1							14
VADSTENA						1	1	1	2	1		2	2	3						1	14
VAGGERYD					1	2	1		3			4	1	3							15
VALDEMARSVIK				1	2				2	5		5	1	1					1		18
VALLENTUNA							4	1	5	2		4	1	5							22
VANSBRO				1	1		2	1	2	4		2					1				14
VARA					3		2	2	4	1		3	4	3						1	23
VARBERG				2	3	1	7	7	9	7		17	6	22							81
VAXHOLM						1	1	1	2	3		4	2	1							15
VELLINGE				1	3		1	3	5	2		9	5	9							38
VETLANDA				2	1	1	1	1	4	12		10	4	7							43
VILHELMINA				1	1			1	5	8		8		2							26
VIMMERBY				1	1		1	1	3	7		8	2	6						1	31

Kommun	Typ kod																				Totalt
	100	110	120	200	210	220	230	240	270	280	290	310	320	330	340	350	360	370	380	390	
VINDELN						1	1	1		4		3	1								11
VINGÅKER					1	1			1	1		3	1	3							11
VÅRGÅRDA					1	1		1	1	1		2	1	1							9
VÄNERSBORG					4	1	2	8	5			12	5	15			1			1	54
VÄNNÄS				2					2	2		3		1							10
VÄRMDÖ		1		1	1	1	2	1	5	14	1	14	2	10			1				54
VÄRNAMO					4		2	3	3	6		16	7	6			1				48
VÄSTERVIK				1	3	1	4	8	6	9		21	8	11					1		73
VÄSTERÅS		1			10		13	11	13	7		31	25	48	1		1				161
VÄXJÖ		2		1	5		10	12	11	7		19	8	15							90
YDRE								1	1	5		1		1							9
YSTAD				3	2		2	5	4	4	1	14	8	15			1				59
ÄMÅL					1					5		6	3	7			1				23
ÅNGE				1	1			4	6	8		4		2							26
ÅRE				1		2	5	1	7	9		10	1	6							42
ÄRJÄNG					1				3	10		3	4	9						1	31
ÅSELE						2			2	1		1	1	1							8
ÅSTORP		1		1	1		1	2	2	1		1	3	5							18
ÅTVIDABERG					1		1	3	2	2		3	2								14
ÄLMHULT		1	1	1			1	3		2		4	2								15
ÄLVDALEN				2		1	3	2	3	3	1	5		1							21
ÄLVKARLEBY				1	1		1		3	1		5		1			1				14
ÄLVSBYN				1	1				2	2		5		2							13
ÄNGELHOLM		1		1	4		3	7	3	6		7	6	11			1				50
ÖCKERÖ							1	1	1	8		1		3			2				17
ÖDESHÖG					1		1	1	3			5		1							12
ÖREBRO		2		1	12		10	19	16	10		43	23	45			2		1		184
ÖRKELLJUNGA				1			1	4	3	3		2	2	2			1				19
ÖRNSKÖLDSEVIK			1	1	5	2	8	3	9	21		22	3	10			1				86
ÖSTERSUND				2	8	1	9	3	10	6		17	9	12							77
ÖSTERÅKER				2	2			7	6	4	2	11	5	5			1				45
ÖSTHAMMAR						3	7	2	7	3		8	4	5							39

<i>Kommun</i>	<i>Typ kod</i>																				<i>Totalt</i>
	<i>100</i>	<i>110</i>	<i>120</i>	<i>200</i>	<i>210</i>	<i>220</i>	<i>230</i>	<i>240</i>	<i>270</i>	<i>280</i>	<i>290</i>	<i>310</i>	<i>320</i>	<i>330</i>	<i>340</i>	<i>350</i>	<i>360</i>	<i>370</i>	<i>380</i>	<i>390</i>	
ÖSTRA GÖINGE							4	2	1	3		4	2	3			1				20
ÖVERKALIX					1	1			2	2		3		1							10
ÖVERTORNEÅ				1		1	1	1	1	3		4	1	1							14
<i>TOTALT</i>	<i>3</i>	<i>92</i>	<i>27</i>	<i>198</i>	<i>624</i>	<i>135</i>	<i>797</i>	<i>1336</i>	<i>1386</i>	<i>1491</i>	<i>18</i>	<i>3052</i>	<i>1602</i>	<i>3119</i>	<i>4</i>	<i>3</i>	<i>106</i>	<i>1</i>	<i>15</i>	<i>40</i>	<i>14049</i>

Förteckning över förpliktelser m.m.

Följande förteckning avser förpliktelser m.m. i enlighet med Världshälsoorganisationens (WHO) ramkonvention om tobakskontroll och Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/33/EG av den 26 maj 2003 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om reklam för och sponsring till förmån för tobaksvaror. I förteckningen finns hänvisningar till framför allt artiklar i konventionen och direktivet. I spalten till höger framgår mycket kortfattat vad föreskrifterna gäller och vilka bestämmelser som utredningen föreslår. Artiklarna i konventionen och direktivet kompletteras med punkter i rådets rekommendation 2003/54/EG av den 2 december 2002 om förebyggande av rökning och om initiativ för en effektivare tobakskontroll. Sådant som enbart framgår av punkter i rådsrekommendationen är endast satt inom parentes. Även Konsumentverkets PM 2003:02 Stopp för utomhusreklam för tobak är anmärkt.

Konventionen	Direktivet	Rekommendationen	KoV:s PM	Ämne, bestämmelse	föreslagen
Art. 5				Allmänna nationella samlingspunkter för tobakskontroll, samarbete och finansiering	skyldigheter:
Art. 6		p. 7		Pris- och skatteåtgärder, inklusive viss rapportering	
Art. 7				Effektiva medel för att uppfylla skyldigheter enl. art. 8-13, 8 a, 14-15, 18 b, 19-19 a och 27 §§	

Konventionen	Direktivet	Rekommendationen	KoV:s PM	Ämne, bestämmelse	föreslagen
Art. 8		p. 4		Skydd mot passiv rökning, 8 a §	
Art. 9				Testa, mäta och reglera innehåll och emissioner	
Art. 10				Information om innehåll och emissioner från branschen, och till allmänheten	
Art. 11				Icke-främjande, varnande och informativa förpackningar och märkningar	
Art. 12		p. 5, p. 6		Utbildning, information och allmän upplysning (se till att ungdomars bidrag till hälso-relaterad politik och verksamhet för dem utnyttjas, främja särskilda ungdoms-satsningar)	
Art. 13.2-5	Art. 3.1, 3.2, 4.1 och 5.2			(3.1) Förbud mot reklam i tidningar och andra tryckta publikationer och (3.2) på Internet, med två reservationer. (4.1) Förbud mot radio-reklam, och (5.2) gratisutdelning i samband med sponsring av gränsöverskridande evenemang, 14-14 a §§	
Art. 13.2-5	Art. 4.2 och 5.1			(4.2) Förbud för tillverkare och försäljare att sponsra radio-program resp. (5.1) sponsringsförbud mot gränsöverskridande evenemang, 14 b §	

Konventionen	Direktivet	Rekommendationen	KoV:s PM	Ämne, bestämmelse	föreslagen
Art. 13.2-5	Art. 7			Påföljder/sanktioner som är effektiva, proportionella och avskräckande, 15 §	
Art. 13.2-5		p. 3		Lagstiftning som kräver att tillverkare, importörer och andra – tobaksindustrin – skall lämna uppgift till staten om kostnader för tillåten reklam, sponsring och marknadsföring samt säljfrämjande kampanjer, 18 b §	
Särskilt om art. 13.4		p. 3		a. Förbjuda främjande av tobak genom missvisande reklam; b. kräva varningstexter på reklam, marknadsföring och sponsringsmeddelanden; c. begränsa incitament för köp; d. kräva reklamkostnadsredovisning av tobaksindustrin; e. införa restriktioner för reklam m.m. i radio, TV, tryckta media m.m., och på Internet; f. begränsa sponsring av internationella evenemang m.m., 14-14 b §§, 18 b §	
Särskilt om art. 13.5		p 2 a)–2 f)	KoV:s PM Stopp för utomhus reklam för tobak	Uppmuntran till åtgärder som går utöver skyldigheterna i p. 4. (Förbud mot följande former av reklam och marknadsföring: a. indirekt reklam och marknadsföring; b. PR-material och tobaksvaruprover;	

Konventionen	Direktivet	Rekommendationen	KoV:s PM	Ämne, bestämmelse	föreslagen
				c. säljfrämjande åtgärder; d. skyltar och affischer och annan reklam inomhus eller utomhus, såsom reklam på tobaksvaruautomater; e. reklam på biografer, samt f. alla andra former av reklam, sponsring eller metoder som direkt eller indirekt syftar till att marknadsföra tobak – jfr tobaksfester), 14-14 b §§	
Art 13.6, 13.8				Samarbeta för att avskaffa gränsöverskridande reklam	
Art. 14				Främja avvänjning, och behandling mot tobaksberoende	
Art. 15.1–7				(2) Kräva ursprungsmärkning jämte (2 a) märkning som visar att produkten får säljas i Sverige; (4 a) övervaka och samla in uppgifter och utbyta information om bl.a. smuggling; (4 b) införa ändamålsenliga påföljder och rättelsemöjligheter; (4 c) säkerställa att bl.a. förfalskade och smugglade tobaksvaror omhändertas; (4 d) övervaka, dokumentera och kontrollera lager under suspension; (5) lämna viss information till partkonferensen; (6) främja samarbete för att eliminera olaglig handel; och (7) genomföra ytterligare	

Konventionen	Direktivet	Rekommendationen	KoV:s PM	Ämne, bestämmelse	föreslagen
				åtgärder - licensiering, 12 d §	
Art. 16.1 a)		p. 1 a)		Förbudsskyld på försäljningsställe, 12 § andra stycket	
Art. 16.1 b)		p. 1 b)		Självbetjämningsförbud, 12 a §	
Art. 16.1 c)		p. 1 e)		Förbud mot godsaker snacks, leksaker, 14 §	
Art. 16.1 d) och 16.5		p. 1 c)		Varuautomatsrestriktion, 12 b §	
Art. 16.2	5.2	p. 2 f)		Förbud mot gratisutdelning i samband med sponsring av gränsöverskridande evenemang, jfr kommentaren ovan till artikel 13	
Art. 16.3		p. 1 f)		Förbud mot lösa cig. o små paket (ej mindre än 19 cig.), 12 c §	
Art. 16.6		p. 1 a), p. 8		Genomföra effektiva åtgärder, inbegripet påföljder, för att uppfylla art. 16.1–16.5 mot försäljare, distributörer m.fl., 12 d §, 19–19 a §§	
Art. 16.7				Förbjuda tobaksförsäljning av minderåriga	
		p. 1 d)		(Begränsa distansförsäljning på bl.a. Internet med "relevanta tekniska medel")	

Konventionen	Direktivet	Rekommendationen	KoV:s PM	Ämne, bestämmelse	föreslagen
Art. 19				(19.1) Stärka befintlig straff- och civilrättsligt lagstiftning, och samarbeta för att utbyta information om bl.a. (19.2. a) hälsoeffekter och (19.2 b) gällande lagstiftning	
Art. 20				Forskning, övervakning och samarbete samt (20.4) utbyte av information om bl.a. metoder inom tobaksindustrin och tobaksodlingen	
Art. 21				Rapportering och utbyte av information om bl.a. (21.1 a) lagstiftningsåtgärder m.a.a. konventionen, (21.1 b) svårigheter eller hinder vid genomförandet, (21.1 c) finansiellt eller tekniskt stöd för aktiviteter avseende tobaks kontroll, (21.1 d) övervakning och forskning enligt art. 20, och (21.1 e) det som anges i artiklarna 6.3, 13.2, 13.3, 13.4 d), 15.5 och 19.2	
Art. 22				Samarbete på vetenskapliga, tekniska och rättsliga områden samt tillhandahållande av expertis (jfr art. 5.4-5, 7, 13.5-6, 14.2 d), 15.6, 17, 20.3 b)-c) och 20.4)	
Art. 26				Finansiellt stöd till nationell verksamhet, främja utnyttjandet av kanaler för att tillhandahålla biståndsmedel,	

Konventionen	Direktivet	Rekommendationen	KoV:s PM	Ämne, bestämmelse	föreslagen
				resurser bör mobiliseras för att uppfylla skyldigheter enligt konventionen (jfr art. 5.6 och 20.5)	